

A TISZÁNINENI REFOR. EGYHÁZKERÜLET

1862. évi május 6-ik s több napjain

MISKOLCON

TARTOTT

GYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszánineni refor. egyházkerület 1862. évi május 6-ik s több napjain tartotta rendes közgyűlését Miskolcon főtiszteletű Zsarnay Lajos szuperintendens, s első nap legidősb segédgondnok: tolcsvai Nagy Gedeon ur, más következő napokon nagyméltóságú vajai idősb b. Vay Miklós főgondnok ur ő excellentiája ikerelnökletük alatt, az egyházmegyéből megjelent szép számú egyházi és világi képviselők jelenlétében s közreműködésével.

Az egyházmegyék képviselői voltak:

Az abauji egyházmegyéből.

Átányi József, esperes szántói,
Kérészy Mihály alsóvadászi,
Futó Dániel, szikszói,
Fodor Pál, e. m. főjegyző, vilmányi lelk.

Bárczai Albert, segédgondnok.
Darvas Antal,
Bárczay Ödön, tanácsbírák.

Az alsóborsodi egyházmegyéből.

Édes Albert, esperes, tiszatarjáni,
Orosz Pál, papii,
Orbán Mihály, tiszánánai,
Vattay Sándor, s. kereszturi,
Fekete Károly, ónodi,
Bornemisza Kovács József, e. m. fő-
jegyző, keresztési lelkészek.

Tolcsvai Nagy Gedeon, segédgondnok.
Szathmáry Király Pál,
Vadnai Lajos,
Báró Vay Béla, tanácsbírák.

A felsőborsodi egyházmegyéből.

Sz akal László, esperes s. vámosi.	Kiscsoltói Ragályi Károly, s. gondnok.
Molnár József, hangácsi,	Fekete András,
Vadászi István, parasznyai lelkészek.	Szathmáry Király György,
	Törös Tamás, tanácsbírák.

A gömöri egyházmegyéből.

Szentpétery Sámuel, esperes, pelsőci,	Roffi Borbély László, segédgondnok.
Török József, balogi,	Ragályi Miksa, tanácsbíró.
Maklári Pap Lajos, berzétei lelkészek.	Csíder Károly, e. m. ügyvéd.

Tornai egyházmegyéből.

Lovas Sámuel, esperes, szilicei,	Lovász Miklós, segédgondnok.
Apostol Péter, jósvafői lelkész.	Hegymeghy József, tanácsbíró.

Ungi egyházmegyéből.

Szabó András, esperes, csicseri.	Bernáth Sigmund, segédgondnok.
Németh Imre, bési lelkészek.	

Alsözempléni egyházmegyéből.

Hegedűs László, esperes, sárospataki,	ifj. báró Vay Miklós, segédgondnok.
Szekeres János, lúczy,	Szabó Sámuel,
Kőrösi István, harkályi,	Erdélyi János, tanácsbírák.
Anti János, tályai lelkészek.	

Felsőzempléni egyházmegyéből.

Laki András, esperes, ízsépi,	Komáromy József,
Szkárosi József, abarai,	Évva András, tanácsbírák.
Bálint József, lasztóczy lelkészek.	

Kun Bertalan, e. k. főjegyző,	Kun Dániel, főiskolai pénztárnok,
Soltész János, s. pataki gimnáziumi	Horváth Antal, e. k. ügyvéd
Árvai József, képezdei igazgatók.	Bakos Antal, pénztárnok.

1. A „Jövel szentlélek ur isten“ buzgó eléneklése után szuperintendens ur áhítatos és szivemelő alkalmi imájában Isten nevét híván segítségül, majd szívélyes szavakban üdvözölvén a gyűlés nagy számmal összesereglett tagjait, megilletődve adta elő, mikép főgondnok ur ő kegyelmessége egészségében véletlen változást szenvedvén, tanácskozásunkban a mai nap részt nem vehet: minélfogva azon körülmény állott elő, hogy a világi elnöki széket fennálló szabályaink értelmében, a hivatalánál fogva legidősb segédgondnok foglalja el.

Résztvevő sajnálattal vévén e. ker. közönségünk főgondnok ur ő kegyelmességének véletlen betegségét, s e miatt tanácskozásunkban meg nem jelenhetését: legidősb segédgondnok tolcsvai Nagy Gedeon ur szóltattott fel a világi elnöki szék elfoglalására, ki is azt azonnal elfogalván, a köztanácskozás ünnepélyesen megnyitott.

2. Először is, hogy a tanácskozó testület ki legyen egészítve, az abauji egyházmegye azon felterjesztvénye olvastatott fel, melyben jelenti, hogy hivatalából visszalépett Dr. Ferenczy József ur volt esperes helyett, szántói lelkész Átányi József ur választatott el az egyházak szavazatának többségével esperessé. Ennek folytán ugyan csak a gömöri egyházmegye ilyennemű jelentése vétetett fel, melyben előterjeszti, hogy Fáy Gusztáv ur, volt gömöri segédgondnok hivatalából visszaléptével szinte az egyházak szavazata többségével roffi Borbély László ur választatott el gömöri segédgondnokra.

Mindkét választás örvendetes tudomásul vétetvén, úgy esperes Átányi József, mint Borbély László ur ünnepélyes eskü letévése által fűzetek szorosbban e. kerületi tanácsbiráink diszes koszorujába. Egyébiránt mind Ferenczy József abauji volt esperes ur, Fáy Gusztáv volt segédgondnok ur irányában, több éven át igaz protestans buzgalommal viselt hivataloskudásukért őszinte méltánylatát s elismerését jegyzőkönyvileg nyilvánítja e. kerületi közönségünk.

3. Szántói jegyzőkönyvünk kiegészítésére bejegyeztetik jelen jegyzőkönyvünkbe, mikép szántói közgyűlésünk színe előtt kiscsoltói Ragályi Károly ur, s ifjabb báró Vay Miklós urak, az elsőbb mint felső-borsodi, az utóbbi mint alsó-zempléni e. megyei segédgondnokok ünnepélyes eskü letévése által avattattak jeles segédgondnoki karunk szép koszorujába.

4. A felső-zempléni egyházmegye segédgondnoka Kazinczy András úr szuperintendensi hivatalunkhoz küldött levelében jelenti, mikép betegsége miatt jelen gyűlésünkben részt nem vehet.

Sajnálkozó részvétellel vétetik tudomásul.

5. A f. t. tiszántuli, dunáninneri, dunántuli helvét, nem különben a bányai dunáninneri, dunántuli és tiszai ágostai hitvallásu egyházkerületek s az erdélyi ref. anyaszentegyház közelebbi közgyűléseik jegyzőkönyvei az illető egyházkerületek f. t. szuperintendensi s az erdélyi anyaszentegyház püspöki hivatala által egyházkerületünknek megküldetvén:

Midőn egyházkerületünk a testvéri viszony szilárdítására jótékonyan ható jelen jegyzőkönyveket kedvesen fogadja s saját egyházkerületünk jegyzőkönyvével kicseréltetni rendeli: egyszersmind szükségesnek látja, miszerint a jegyzőkönyveknek, melyek terjedelmes voltaknál fogva jelenleg fel nem olvastathatnak, közérdekű pontjai felől az elnökség közgyűlésünknek annak idejében előterjesztést tegyen.

6. Indítvány tétetvén az alamizna-pénzek célszerűbb kezelése s szétosztása iránt, elhatározatott:

Miszerint mindannyiszor, a hányszor ily alamizna-pénzek befolyanak, azokról a dékáni hivatal tegyen jelentést a közgyűlésnek, honnan is küldöttség fog kineveztetni a végett, hogy az a begyűlt alamizna pénzeket osztályozza s azoknak arányos szétosztását eszközölje.

7. A gömöri és tornai egyházmegyék, beadván az egyetemes prot. tanügyi választmány által dolgozott, s egyházkerületünk által is elfogadott „Népiskolai rendtartásra“ a szántói ker. gyűlés 126: sz. értelmében bíráló észrevételeiket:

Azok az egyházkerületi tanügyi választmányhoz áttétetni rendeltettek.

8. Beadta az egyházkerületi fő leánynövelde alaptökéjének számbavételére, nem

különben a miskolci egyház által ezen intézet alaptökéjeül felajánlott összeg átvételére, egyszersmind ezen intézet megalapítására szolgálható bármennemű jövedelmi források véleményezésére kiküldött választmány a maga jelentését, melyben részletesen kimutatja, hogy ez intézetnek alaptökéje s eddigi bevétele, levonatván abból az intézet átvétele óta a miskolci egyház által tett kiadások, tesz 4080 frtot $44\frac{5}{10}$ krt; ebből levonatván 4 rendbeli, összesen 637 frt. 5 kr. alapítványi tőke, melynek kötvényei már az egyházkerület pénztárnokánál vannak, marad tulajdonkép a miskolci egyháztól átveendő összeg csak 3443 frt. $39\frac{5}{10}$ kr. Ezen tartozás lefizetésére nézve az volna a miskolci egyház ohajtása, hogy mivel ezen általa felajánlott alapot a protestáns buzgalom részint kötvényekben, részint alapítványokban állította elő, egyházkerületünk is ily minőségben fogadná el a felajánlott összeget. Nevezetesen:

1. Biztosított tőkékben s ezután kintlevő kamatokban ohajtana átadni 1758 fr. $57\frac{9}{10}$ krt, mint az $\frac{1}{2}$ alatt mellékelt lapon kimutatva van.

2. Biztosított alapítványokban, s ezek utáni kamatokban 437 frt $47\frac{8}{10}$ krt, mint a $\frac{1}{2}$ vessző alatti iv mutatja.

3. Önmaga által kiállítandó kötelezvényen és készpénzben 1247 frt. $33\frac{8}{10}$ krt. összesen 3443 frt. $39\frac{5}{10}$ krt., mely összegnek elsorolt minőségbeni átvételére tisztelettel kéri az egyházkerületet, mellékelvén még azon felül |||. egy részint halálozás, részint elszegényedés által kétesse vált ajánlatok rovatos kimutatását, melyen összesen tőkében s kamatban 1052 frt. $94\frac{5}{10}$ krt kíván az ehhez szükségelt, s a behajtásnál használandó eredeti ivekkel együtt átadni az egyházkerületnek.

Ezekután jelenti a bizottmány, mikép az intézetnek terhe az átvétel óta 1446 frt. $69\frac{4}{10}$ krra nevedett, mely adósságra nézve a választmány azon nézetben van, hogy az az intézet állásának tisztábazatála végett, a miskolci egyház által kiállítandó kötvénnyel törlesztetnék le, annyival inkább, mert e tartozása az intézetnek a Vay-Mocsári alapítványt illeti, mely kamatokban hátrányt nem szenvedhet. Végre a választmány megbizatasánál fogva, egy az intézetre vonatkozó költségvetést terjeszt elő, egyszersmind az intézet javára jövedelmező némely forrásokat véleményez: nevezetesen kimutatja, hogy az intézet rendes évi fentartására kell 651 fr. ebből pedig több eddigelé fedezve nincs, mint az adósság letörlesztése után megmaradó 2633 frt. $75\frac{3}{10}$ kr. tőke kamata, mely tesz 158 frt. 2 krt: kell tehát az egyházkerületnek 493 frt. 98 krról évenként gondoskodni, mely összeget mindaddig, míg más jövedelmi források megnyilandnak, az egyházmegyék közt aránylag törtenendő felosztás és kivetés által vél legcélszerűbben s bizonyosabban fedezhetni.

A mi a választmányi előterjesztés első részét, azaz azon módot illeti, melyen a miskolci egyház az általa felajánlott s az intézet átvétele óta kezei közé folyt összeget letisztázni akarja, részint azért, mert az intézet átvételekor felajánlott alapértéknek ily bizonytalan módon, azaz ajánlatokban s kint levő kamatokban törtéendő átadásáról, s a kint levő kamatoknak tőkében leendő beszámításáról emlékezet sem tétett a miskolci egyház részéről, hanem egyenesen meghatározott alapérték ajánlatott fel: részint azért, mert már magának az intézetnek átvételével magára vett terhet kintlevőségek behajtásával súlyosbitani nem akarja, egyházkerületünk teljességgel el nem fogadhatja; hanem oda utasítja a miskolci egyházat, hogy a közte és az egyházkerület közt keletkezett két oldalú szerződés értelmében, az osztó igazság úgy kívánván, mind a kintlevő ajánlatokat, mind a tőkék után hátrálékban levő kamatokat maga hajtsa be, s kötelezettségének tisztán vagy készpénzzel, vagy biztos kötvényekkel tegyen eleget.

A mi az intézet terhének letisztázása iránti javaslatot illeti, t. i. hogy az a miskolci egyház által kiállítandó kötvénnyel törlesztessék le egészen, e javaslat elfogadtatik, s végrehajtásával előbbeni küldöttség bizatik meg.

Végre az intézet évi költségeinek fedezésére nézve ajánlott azon módot, miszerint 492 frt. 98 kr. évi szükséglet az egyházmegyék közt aránylag vettessék ki, mivel ez az egyházak egyenes terheltetésével járna, ily terheket pedig azokra kihallgattatásuk nélkül róni nem lehet, e kerületi kormányunk el nem fogadhatja, hanem e helyett határozza, hogy a már eddig is gyakorlott házankénti segélygyűjtés buzgóbban vétessék foganatba, úgy az esperes mint lelkész urak igyekezzenek a hivekben ez intézet iránt pártfogó részvétet gerjeszteni; továbbá az eddigi tandíj vidékiekre és izráelitákra nézve 4, helybeliekre és saját felekezetbelieinkre nézve 2 o. é. frttal a jövő iskolai évtől kezdve főlebb emeltetik, azon világos kijelentéssel azonban, hogy az ezen tandíj-felemelésből befolyandó összeg egyenesen az évi kiadások fedezésére lesz fordítandó; a mi még a költségvetésben felmutatott összegből e két mód szigorú alkalmazása után is fedezetlen maradna, az a már különben is e célra egyházkerületileg felajánlott népiskolai könyvek vagyis a nyomdai jövedelemből lesz fedezendő.

Egyébiránt hogy ezen intézet azon eredetileg kitűzött magasztos céljának is megfelelően, miszerint ebben szegényebb sorsú leányok is neveltethessenek, egyszersmind nőnevelők képeztessenek, elhatározott, hogy minden intézetbeli husz nevendék után egy szegényebb sorsú növendék ingyen nevelésben részesíttessék, a növeldei felügyelő bizottmány teendői közé tartozván annak meghatározása, kik vétessenek fel időnként az ingyen nevelésre.

9. Ragályi Károly főiskolai algonduok ur ő msga kedvesen lepte meg közgyűlésünket azon közérdekű jelentésével, miszerint mélt. gróf Pallavicini Roger és m. grófnő Vay Eulália részükről főiskolánk tápintézeti pénzalapja gyarapítására 1000 o. frtból álló alapítványt tenni kegyeskedtek.

Közgyűlésünk e nemes adományért jegyzőkönyvi kivonat kíséretében hálás elismerését jelenti ki. Ragályi Károly ő msga kéretvén fel az alapító levél beküldésére főiskolánk levéltárába.

10. Szinte jelenti Ragályi Károly ur msga, mikép Palóczy Horvát Mária urhölgynek 10,000 frt. kegyes alapítványozásáért egyházkerületünk köszönetét személyesen megvivén, ez alkalommal a fent tisztelt kegyasszony megígéré, mikép jóltevő kezeit jövedőre is kiterjesztendi főiskolánkra s a nevelés oltárára hozandó még több áldozatait végrendeletében kívánja biztosítani.

Ragályi Károly ur ő msgának e kedvesen vett jelentése közelismeréssel fogadtatván, egyszersmind ohajtja közgyűlésünk, hogy a másák e második édes anyja P. Horváth Mária urhölgy kegyes ohajtását s akaratát tegye Isten áldottá és sikeressé, s életét tartsa meg az életkor legvégső határáig.

11. A szántói jegyzőkönyv 151. száma a Butykai Sámuel-féle adósság behajtása egyházkerületi ügyvéd urnak ujolag kötelességévé tétetik, szinte a Fáy Ferencz-féle tar-

tozás egy részének a Fáy Ábrahám árvái által leendő biztosítása végett Komáromy József és Évva András egyházi tanácsbíró urak ujabban felkéretnek, hogy ezen ügyet a zempléni árvaszéknél szorgalmazni s előmozdítani sziveskedjenek.

12. Ugyancsak a szántói jegyzőkönyv 154. száma a néhai Dobozy ezredes-féle tartozásra nézve azon felvilágosítást adván a főiskolai pénztárnok ur, miszerint a levéltárban már semmi ez ügyre vonatkozó okiratok nincsenek.

Ez ügynek szorgalmazása s elővitele Tóth Sámuel ur ismert és nagyra becsült buzgóságába ajánltatik.

13. A 155. sz. a. Molnár József-féle csőd minélelőbbi befejezése tárgyában Kapezy Tamás ur levelében azon felvilágosítást adván, hogy ez ügy az e körül eljárók késedelmezése miatt nincs mindeddig befejezve:

Bakos Antal mint a csődtömeg gondnoka, s az egyházkerületi ügyvéd ez ügy minélelőbbi befejezésére ujjalag emlékeztetnek.

14. A 156. sz. a. Vitéz István-féle tartozásra nézve olvastatván a sárospataki 1862. évi számvevőszék jegyzőkönyvének 15. pontja, abban az egyházkerületi kormány figyelme ez ügybeni hathatós intézkedésre hivatik fel.

E tárgyban felkéretnek Báji Patay Sámuel, Komáromy József és esperes Átányi József urak a végett, hogy vegyenek maguknak fáradságot, s elmenvén méltóságos Vitéz János úrhoz, mint említett adós testvérehez, s elébe rajzolván hathatósan azon érzékeny veszteséget, mely a testvérénél levő tőkepénz netaláni elveszése által főiskolánkat sujtaná, igyekezzenek szívéhez szólni, s a tisztelt méltóságos urat arra bírni, hogy testvére helyett ezen adósságot elvállalni vagy kifizetni sziveskedjék.

15. A gömöri egyházmegye azon figyelmeztetése, miszerint a Feledi egyháznál kamaton kint levő 185 frt. tőke mondassék fel s vétessék be, elfogadtatott, s felmondásával az illető pénztárnok bizatik meg.

16. Az abaúji egyházmegye terhesnek ítélvén a polgári hatóság azon rendeletét, mely a lelkészektől 1828-tól kezdve az anyakönyvek hiteles másolatainak beadását sürgeti, kéri kerületi kormányunkat, hogy az ily anyakönyvi másolatok tömeges kiadásáért felsőbb helyen illő díjt eszközöljön.

Az anyakönyvek két párban való vezetése, s az egyik hiteles példánynak a polgári hatóság kezébe való szolgáltatása, régibb törvényes intézkedés kifolyása levén, s a családi viszonyokra nézve fontos érdekűnek ismertetvén el, lelkészeink igyekezzenek e tekintetben az 1827-ki törvény kívánatának eleget tenni.

17. Ugyancsak az abaúji egyházmegye előterjeszti, miszerint a vágási egyház halál által üresedésbe jövén, az egyházmegyei székhez folyamodott, azért, hogy engedessék meg neki egy évig a papi állomást felefizetéses időtöltővel elláthatni, hogy így a lelkészi fizetés másik feléből összeroskadással fenyegető paplakát, melyet különben nem képes felépíteni, megújithassa; de felterjesztő egyházmegye ezen kérelem megadását, körén kívül esőnek ítélvén, folyamodó egyház kérelmét pártolólág az egyházkerületi gyűlés eleibe felterjeszti.

Kérelmező egyháznak szorúlt helyzete és szegény sorsa nyilvánosan ismerve levén, s az az egyházmegyei szék által is alaposan in-

dokoltatván, kérelme megadatik, azon feltétel mellett azonban, hogy az időtöltő segédnek fele fizetését pontosan kiszolgáltatóván, a fizetés más felének egyenesen a paplak építésére leendő fordításáról az egyházmegyének pontosan számoljon.

18. Szász Károly, „Magyarország története rövid vonásokban“ című s közép-tanodák számára irt tankönyve megbiráltatván,

A birálat át tétetik a tanügyi választmányhoz; jelentése arról a juliusi gyűlésre bevértatván.

19. Az egyházmegyékből befolyt jelentések szerint az új lelkészi vizsgákat felvevő egyházkerületi küldöttséghez vizsgáló tagokul megválasztottak: Gömörből roffi Borbély László, segédgondnok, s Maklári Pap Lajos egyházmegyei főjegyző. Tornából: Vajányi Lajos perkupai lelkész s Zsarnay Imre. Felső Borsodból: Molnár József, hangácsi lelkész s Szathmári Király György ülnökök. Alsóborsodból: Orbán Mihály tiszánánai lelkész és Szathmári Király Pál. Abaujból: Futó Dániel szikszai lelkész, s Komáromy László. Felső-Zemplénből Császár Pál gálszécsi lelkész és Juhász Antal. Alsó-Zemplénből: Nagy József szomotori lelkész és Erdélyi János ülnök.

Tudomásul vétetik.

20. A papjelöltek vizsgaletételének módja s körülményei közelebbről is meghatározandók lévén:

Elvégeztetett, miszerint a Sárospatakon 1861. jul 14. tartott egyházkerületi gyűlés 91. száma alatt módosításokkal elfogadott új papi vizsgaterv nyomattassék ki s tétessék nyilvánossá, továbbá megbizatik főtiszt-superintendens ur az egyes tudományokból teendő kikérdezésekre nézve kellő rend tekintetéből a vizsgálati szerepet valamennyi küldöttek közt megosztani, egyszersmind elhatározottat, a vizsgák felvételének idejére nézve, mikép azon vizsgák exámen kezdő vasárnapja előtti hétben tartasának meg, a részletes intézkedések megtételével főtiszt. superintendens ur megbizatván.

A tiszáninneri refor. egyházkerületben 1862-ik évben életbe léptetendő lelkészi vizsgának rendje és módja:

1. Minden, ki rendes lelkészi hivatalba belépni kíván, két vizsgát tartozik tenni, mindkettőt az illető egyházkerületi vizsgáló bizottmány előtt, melynek elnöke mindig a superintendens, tagjai az egyházmegyék által, e célra választott világi s egyházi küldöttek.

2. A segédlelkészre képesítő első vizsgát csak azok tehetik le, kik a teljes gymnáziumi pálya bevégezése után, a bölceleti, a paedagogiát is ideértve, és ezen felül a theológiai tanfolyamot három év alatt, valamelyik magyarországi ref. főiskolában nyilvánosan bevégezték, és erről kielégítő osztályzattal, szabályszerű nyilvános bizonyítványt mutatnak. Ezen szabály alá esnek azok is, kik tanítói vagy nevelői állomáson egy vagy több évet eltöltötenek.

3. Senki exmissiót nem nyer vagy is a sákramentomok kiszolgáltatóására ki nem bocsátathatik, ki élete 22-ik évét be nem töltötte, és rendes kápláni állomása nincs. És így a kápláni évek az exmissió idejétől számittatnak.

4. Kik theológiai dicséretesen bevégezték pályájuk után külföldön is kívánják,

magukat tökéletesíteni s akadémiai bizonyítványokkal igazolják, hogy ott a theológiai és bölcséleti felolvasásokat szorgalommal hallgatták, azoknak akadémián töltött éveik kápláni évekre beszámítandók: különben magukra bizatik, mikor tegyék le a vizsgát kimenetelök előtt-e vagy hazajövetelök után?

5. Kik a segédlelkészségre képesítő vizsgát kiállották, és segédlelkészséget, mint exmissusok egy évig folytattak, azok egy év múlva, ugyancsak a fentebb körülírt vizsgáló küldöttség előtt a második vizsga letételére is köteleztetnek, mert csak ezen vizsga után képesítettnek s nyernek jogot a rendes lelkészi állomásra leendő meghívathatásra. Megjegyzendő, hogy senki sem ordináltathatik, kinek külső hivatása nincs, és senki rendes lelkészi állomásra nem alkalmaztatik, ki élte 24-ik évét be nem töltötte. A kik ezen második vizsgát is kellő sikerrel kiállották, több vizsgára nem köteleztetnek.

6. Rendes papi hivatalba lett belépése után kiki a legközelebbi felavatási innepély alkalmával magát a rendes papi hivatalra felavattatni köteles legyen, oly szigorú felelősség terhe alatt pedig, hogy ki ezt tenni elmulasztja, évi papi jövedelmének $\frac{1}{4}$ -ét az egyházi papi özvegy- s árvatár javára fizetni köteleztetik.

7. A ki valamelyik vizsgán ismételve megbukik, többé vizsgát nem ismétélhet.

8. Mind a két vizsga kiterjed erkölcsre és tudományra.

9. A vizsgálat helye Sárospatak, a nyári közvizsgák idejét megelőző héten: azonban, ha segédlelkészekre sürgetőleg lenne szükség, a tavaszi közgyűlés alkalmával tartathatnak vizsgák.

10. A vizsga bárkitől is legalább egy hónappal a szuperintendensi hivatalnál történt előleges bejelentés után vétessék fel.

11. Miután megvizsgáltatott valaki, a szerint, a mint osztályzatot nyert, arról szabályosan kiállított, s a vizsgáló küldöttség minden tagja által aláírt bizonyítványt kap, és csak ennek előmutatása mellett jelentheti magát azon esperességnél, melynél magát segédlelkészi minőségre alkalmaztatni kívánja.

12. Ezen vizsgálati mód életbe lép 1862-ik évben sárospataki vizsgálat alkalmával, tehát ez már kiterjed minden jelenleg hivatalban levő segédekre, és azon rendes lelkészekre is, kik papi állomásukat az 1861-ik évi szántói papavatás után foglalták el.

A szoros értelemben vett vizsga módja.

A 8-ik pont szerint mind a két vizsga kiterjed erkölcsre és tudományra.

a) Az erkölcsi jellem és tisztaság különösen Isten igéje sáfáriban legfőbb kelék levén; minden tudományos vizsgát az erkölcsi vizsga előz meg, úgy hogy az oly egyén, ki felől az egyházkerületi vizsgáló bizottmány kétkedhetik, vajjon az erkölcsi magaviseletre nézve lehet-é jó példa az ur nyája előtt, a tudományos vizsgálatról is egyszerűn eltiltatik. E végre szükséges, hogy a megvizsgáltatandó erkölcsi jellemére s önviseletére az illető előjáróitól ajánló bizonyítványokat mutasson elő, a mire különösen az esperességek szükség, hogy kiváló gondot fordítsanak.

1. A tudományos vizsga lesz írásbeli és szóbeli.

a. Az írásbeli.

Az első vizsgán a vizsgálandók a kiadott szövegről egyházi beszédet írnak délelőtt, zárt ajtó mellett, segédkönyvül csak bibliát és egyezményes szótárt (concordantia) használtatván.

Délután dissertatio dolgozására magyar nyelven szinte zárt szobában, minden segédkönyvek nélkül adatik fel theológiai tudományos tárgy, melyet a ki latin nyelven

dolgozand, különösen fogja ajánlani magát; mindkét munkát éloszóval fogják a küldöttség előtt felolvasni.

A második vizsgán előlegesen adatik ki egyházi beszédre szöveg, és katekhizációra katekhizmusi kérdés, s ezen munkáikat a bizottmány előtt éloszóval is felmondani köteleztetnek, hogy előadási képességök is kitűnjék.

β. A szóbeli vizsga következő tantárgyakra terjed az első vizsgán:

1. Ó és új testamentom magyarázata (exegesis).
2. Az ó szövetség és keresztyén egyháztörténelem.
3. Theológiai encyclopaedia.
4. Apologetica.
5. Hittan.
6. Keresztyén erkölcsan.
7. Keresztyén felekezetek tanrendszere.

A második vizsgai tantárgyak:

1. Homiletika, katekhetika, liturgika, s papigond.
2. Egyházi jog.
3. Magyar protestans egyháztörténelem.
4. Gyakorlati bibliai magyarázat.

Megjegyzendő, hogy a vizsgálandók nagy dicséretökre szolgálанд az, ha kápláni éveik alatt készített saját műveket, mint tanulmányozásuk biztos gyümölcsét mutatják be.

A szóbeli vizsga modorára nézve általános elvül mondatik ki, hogy a vizsgálandó egyén eleibe ne apróbb, szaggatott kérdések tétessenek, hanem tárgy tűzesség ki, melyről minden közbeszólás nélkül saját erejéből, kimerítőleg szabadon értekez-hessék.

A fent elsorolt tudományokra nézve, addig mig examinatoriumok készítettnek, vizsgálati kézikönyvekül fogadtatnak el: a hittanra nézve: néhai Somossy tanár ur 1842-ben kijött hittana; az erkölcsanra nézve főtiszt. Zsarnay Lajos ur morálja, szinte praktika theológiára nézve paptanja. Egyháztörténelemre nézve: néhai Kálnicky Benedek ur egyház története, az ószövetség magyarázatára nézve a zsoltárok könyve, az újszövetség magyarázatára nézve: az egész újtestamentom tiszta görög szövege. Egyházjogra nézve: a közgyakorlat, geleji s budai canonok.

21. A lefolyt gyászos időkre vonatkozó történelmi adatok a felső borsodi, ungi egyházmegyéből betérjesztetvén:

Felhivatnak a többi egyházmegyék esperesei is, miszerint az egyes egyházakból beadott monographiákat egy egészszé szerkesztve az így elkészített adatokat haladék nélkül küldjék be szuperintendensi hivatalunkhoz.

22. Az ungi egyházmegye egyházlátogatási jegyzőkönyve kivonatai közül három pontot terjeszt fel:

1-ször a szürtei egyházban zsellérek s cselédek papibért nem fizetvén, holott a hívólevél értelmében tartoznának, s tekintetben egyházkerületünk határozathozatalra kéretik fel.

2-ször Az egyes egyházak tőkepénzeit szükségesnek látván az egyházkerület által kiadott kötvény-minta után kiállítani: indítványozza azon egyházmegye, miszerint a kiadott kötvény-minta könnyű megszerezés és felhasználás tekintetiből kinyomattatván az egyes egyházakban osztatnék ki.

3-szor. Némely egyházak a földadót máig is fizetni nem akarván, felkértek egyházkerületünk e tárgyban hozott végzésének a nagyméltóságú magyar királyi helytartó tanács utján is érvényt eszközölni.

Határozott az I-sőre: a belhivatalnokok dijszabályozása az egyházi s egyházmegyei helyhatóság intézkedéseire tartozván: egyházkerületünk, mely ily esetekben felülvizsgálói eljárást gyakorol, a szürtei egyházban szabályzandó papi fizetés ügyét az ungi egyházmegyére visszateszi.

2-dikra: A kötvény-minta kinyomatása, miután e minta köröztetve lévén mindenik egyház jegyzőkönyvében beiratni rendeltetett a vele élni akaróknak használatára, feleslegesnek találtatott.

3-dikra: Kinyilatkoztatja közgyűlésünk, mikép az egyház belhivatalnokai által használt földadó fizetésére nézve hozott korábbi határozatai mellett marad továbbra is, azoknak teljesítésére az egyházmegyék ujjalag is utasítatván.

23. Az abauji egyházmegye jelentése szerint a szinai egyház a lelkészi hivatalhoz tartozó földek utáni adót fizetni nem akarván, népességének csekélysége egyes tagjainak szegény volta miatt, ámbár nevezett egyházmegye a szinai egyházat tartozása teljesítésére az által is kötelezni kívánta, hogy megválasztott új lelkésze Makai János megerősítésére nézve szentesítését megvoná, valameddig az egyház lelkésze iránti tartozásait teljesíteni el nem vállalja: mindazáltal tekintetbe véve a lelkészi hivatal fenntartására szolgáló 80 hold föld utáni adózás terhének elviselhetlen voltát: ezen kised s szegény egyház sorsának könnyítése iránt kiségitő mód feltalálására hívja fel az egyházkerület figyelmét.

Mivel egyházkerületünk a szinai egyház ez ügyet érdeklő panaszát s az adózás alól magát felmenteni jogosan indokolt kérvényét nem vette: az illető egyházmegye vizsgálja meg: mi okon sürgeti a szinai egyház a lelkészi földek után eső adótól mentesítését, s ha okai méltányosaknak találtatnak, intézze el ez egész ügyet, az egyház mellett netalán szóló enyhítő körülmények tekintetbe vételével, s a földadó fizetésének felosztásával az egyház és hivatalnokok között. Mennyiben pedig az adó el vagy nem vállalása a meghívott lelkész megerősítésére vagy annak elhagyására nézve erősségül s alapúl nem szolgálhat, Makai János ur szinai papi hivatalában megerősítettik.

24. Az abauji egyházmegye az a-mérai egyház súlyos panaszát, miszerint eddig is hiven megfizetett egyenértéki tartozásait katonai végrehajtás ujjalag kierőszakolta, kellő orvoslás tekintetéből egyházkerületünk eleibe terjeszti:

A mérai egyház esperesi hivatal utján, kétszeresen lett megrovattatását kimutató jegyzékei kíséretében, terjeszse fel panaszát a kassai pénzügyi hatósághoz, annál keresvén sérelme orvosoltatását.

25. Főiskolai pénztárnok Kun Dániel ur jelenti, mikép tek. Okolocsányi Viktor ur, néhai sárospataki jogtanár Kövy Sándor emléke iránti kegyeletből 400 forintot o. é. alapítványozott, melynek folyó kamatait szorgalomdíjul évenként a legjobb jogásznak rendeli kiadatni.

Örvendetes tudomásul vétetvén, a tisztelt alapítványozó iránt egyházkerületünk hálás elismerését jelenti ki.

26. A felső borsodi egyházmegye rakacca-szendi lelkész Nagy Sándor azon kérelmét, hogy az 1861-ik évben helyettes lelkészi minőségben élvezett lelkészi javadalma felerészének a szükösi pénztárba leendő beadása alúl mentetnék fel, azon indok kíséretében terjesztvén fel, hogy azon évben különben is csekély fizetésében jégverés s más szerencsétlenségek miatt tetemes kárt volt kénytelen szenvedni:

Folyamodó lelkész kérelme megadatik, s az illető fele fizetésének a szükösi pénztárba leendett fizetése alúl felmentetik.

27. Május 7-ik napján folytattatván a gyűlés, a világi elnökséget főgondnok úr ó excellenciája, egészsége jobbra fordulván, kifejezett élénk örömünk nyilvánítása közt foglalta el. Mire az első napi jegyzőkönyvek hitelesítették.

28. Jegyzőkönyv hitelesítése alkalmával felmerült azon körülmény, miszerint nyomtatott jegyzőkönyveinket sok oly, részint egyes egyházak, részint magán egyének által beadott folyamodványaikra, melyek az egyházmegyén még tárgyalva nem voltak, kelt határozatok terhelik:

Az ily folyamodványokra nézve elhatároztatott, hogy az azokra kelt határozatok, a nyomtatott jegyzőkönyvbe ne jöjjenek, hanem az eredeti jegyzőkönyvben azokra kelt határozattal hátiratilag ellátva adassanak vissza illető folyamodóknak.

29. Az alsó borsodi egyházmegye a poroszlói lelkészi díjlevél tartalmát s abban különösen azon 8 szekér szénát illetőleg mely a lelkészi fizetésből a poroszlói egyház által levonatni céloztatott; nem különben az oktatói díjlevelekre nézve azon intézkedést tartalmazólag, miszerint az oktató fizetésének egy része fordittatnék a leánytanítók díjazására: közgyűlési jegyzőkönyve kivonatában előterjeszti, mikép a szántói egyházker. gyűlés rendelete nyomán ujlag felszólította a poroszlói egyházat, hogy e tárgyra vonatkozó okmányait, melyek kérelme indokolására szolgálhatnak, terjessze fel, azonban ily nemű okiratot előterjeszteni elmulasztotta és kihallgatta a lelkész, Tokaji György ur véleményét is, ki oda nyilatkozik, mikép az egyházavali béke feltartása tekintetiből kész lemondani azon 8 szekér széna fizetéséről, melyet az egyháztagok e fizetés teljesítésére eddig bérelt rétek után tagosztály előtt még megadhattak ugyan, de a bérlet megszűntével most már meg nem fizethetnek. Ugyanazon egyházmegye ezeknek vonalán elhatározá, hogy mivel az 1792. évben szerkesztett s a lelkész ur által másolatban előmutatott díjlevél nem említi azon feltételt: ha a bérlet megszűnik: megfog szünni a szénafizetés is, sőt világosan azt tartalmazza, hogy szénát fizetnek jó 8 alföldi szekérrel, a nélkül hogy a rétről említés tétetnék, s minthogy semmi nyoma annak, hogy tagosítás alkalmával lelkész és egyház közt e tárgyat érdeklőleg valami szerződés keletkezett volna: annál fogva a poroszlói egyház, lelkészének a 8 szekér szénát jövődöben is kiadni köteleztetett, nem különben az oktató fizetésének egy részét a leánytanítók jövedelmé növelésére fordíthatni, nem lévén ok, mely miatt a megalapított oktatói díjlevelet változtatni kellene, nem engedhette meg.

A poroszlói egyházban tagosztályilag 60 hold földre emelt lelkészi földbirtok, a szóval tett előterjesztés szerint is egyenesen a közbirtokosság feltétel nélküli jó akarata s nem az egyház áldozata után állván elő: az a borsodi egyházmegyének e tárgy érdemében keletkezett végzése helybenhagyatik, melynek folytán semmi tekintetbe sem véve poroszlói lelkész urnak a 8 szekér széna fizetéséről közbéke kedvéért kínált lemondását, azon egyház a díjlevélben biztosított szénafizetést sértetlenül meghagyni tartsa kötelességének, a leánytanítók fizetését is pedig igyekezzék más szabados úton gyarapítani.

30. Főiskolai pénztárnok Kun Dániel ur azon örvendetes jelentéssel lepvén meg bennünket, miszerint táljai közbirtokos tk. Bártfai Szabó Károly úr, mint néhai b. e. Szabó János ur, volt országos szemorvos örököse, főiskolánk iránti szives hajlamitól ösztönöz- tetve, tápintézetünkre 1000 o. é. forintot, s mintegy 2000 beceses értékű könyvet adományozott:

Ezen nagy becsű adomány, részint az adományozók iránti hálás elismerésünk nyilvános jeléül, részint jelen s jövőkor előtt buzdító például, jegyzőkönyvünk hiteles másolatának hivatalos megküldése mellett, jegy- zőkönyvileg örökítetteti rendeltetett.

31. Olvastatott a főiskolai gymnasiumi tanárikarnak, az új tanterv életbeléptetés iránt, a szántói gyűlés 133 szám a. kelt határozatának nyomán tett előterjesztése, mely- ben, a tantervre tett némely általános megjegyzések után, a természetrajz tanítását ille- tőleg megjegyzi, hogy célszerűbbnek vélné, ha az állattan az 1-ső, a növénytan pedig a II-ik gymnasiumi osztály tantárgyaúl hagyatnék meg, két két órán tanittatván mindkét tan, az illető osztályokban. A mennyiségtanra nézve véleményezi a tanárikar, hogy a fensőbb egyenletek a gymnasium köréből általában hagyassanak ki, minthogy a felsőbb mathesis a gymnasiumok számára készitendő természettanban alig egy pár helyen jöhet elő.

Ezekután kijelöli azon tankönyveket, melyek osztályonként minden tanra nézve használhatók lennének mindaddig, mig ujak, célnak megfelelőbbek készittetnének; me- lyek legyenek az újból készitendő tankönyvek részletenként előadja, kijelentvén a ta- nári kar, hogy ezen tankönyvek készitését magára vállalni ajánlkozik, azon hozzáadással azonban, hogy a mennyiben főiskolánk érdeke méltán követeli, hogy készitendő tan- könyveinket, ha azok jóknak s célszerűknek bizonyúlandnak, egyházkerületünk többi testvér gymnasiumai is, ugymint a miskolci és rimaszombati, tankönyvül bevegyék, ez okból a méltányosság is ugy hozván magával a testvér gymnasium tanárait a tan- könyvek készitésébeni közreműködésre előre felhivta. Azonban a mennyiben ezen tan- könyvek készitése, nyomtatási felügyelete, korrekturája, a különben is igen elfoglalt tanárok minden idejét igénybe veszi, a tankönyvek jutalomdíjja eddigi 16 frtról iven- ként 20 o. é. frt. emeltetnék, a második és minden következő kiadásnál pedig ivenként 5 o. é. frttal díjjaztatnék. Végre ha a szerző egy vagy több ivnyi egészen új munkálat- tal gazdagitná tankönyvét, ezen új munkákban, mint az első kiadás arányában, vagy is ivenként 20 o. é. frttal. díjjaztatnék.

Végre a tanerőt illetőleg, mivel a tanárikar ugy van meggyőződve, hogy az új tanterv csak elegendő tanerővel léptethetik életbe, és csak célos keresztúlvitelétől függ az akadémiai pálya biztos jövője is, kéri a tanárok számát 10-re emeltetni, akként pedig, hogy a mennyiségtanra egy avatott szaktanár lenne választandó, ki eme legfon- tosb tudományt, a gymnasium legalsó osztályától kezdve a VII-dik osztályig szaka- datlan folytonosságban s egybe függő fokozatos rendszerben vezetné keresztül.

A gymnasiumi tanári karnak a tanterv iránti komoly figyelmét, s arra ugy általánosságban, mint részletesen tett tudományos megjegy- zéseit méltányolja ugyan egyházkerületi közönségünk, de miután az új tantervet hosszas s érett megfontolás, s az egyes tanoknak a tanrendszer- ben kellő figyelemre méltatásával alapította meg, nehogy az egésznek összefüggése lazuljon, ez alkalommal el nem fogadhatja, hanem azt vál- tozás nélkül kívánja életbe léptetni. Egyébiránt az osztályok számára használatúl kimutatott tankönyveket, mig azok helyébe célszerűbbek készittetnek, elfogadja. Különösen elismerő méltánylással veszi a tanári-

kar azon főiskolánkra nézve, sőt a tudomány érdekében is fontos ígéretet hogy a tankönyvek készítésére a testvér gymnáziumok tanáraival együtt készséggel ajánlkozik, s nemes buzgalmuk hacsak egy részbeni elismer vényeuül is, az ivenkénti dijt 16 frtról 20 frtra emeli; azonban a második s következő kiadásoknál fáradságot ivenként 2 o. é. frttal elegendőleg jutalmazva lenni hiszi, bár elismeri is, hogy a kiigazítás szinte tetemes fáradsággal jár: de mégis a tanári testület nem nézhetvén magát a főiskola irányában, melynek tápláló édesanyjai ölen él, ugy mint idegen szerzők kiadóik irányában, méltán megvárja egyházkerületünk a tanári kartól, hogy e tekintetben a megszabott 2 frttal megelégszenek. A későbbi kiadásoknál a netalán ivre menő, vagy azt meg is haladó ujitások, mint az első kiadásnál ivenként 20 o. é. frttal dijjazandók; ugyan ezen feltételek érvényesek a népiskolai tankönyvekre is.

Végre a mi azon kérelmét illeti a gymnáziumi tanári karnak, hogy a tanárok száma 10-re növeltessék, noha a tudomány s az életbe léptetendő tanterv érdekében fontosnak ismertetik is el e kérelem: de miután egyházkerületi kormányunk elébb kimondta elvül a VIII osztályt, 8 tanárral, s mennyire lehetett a tantervet is ezen elvhez alkalmazta, de azért is mivel iskolai pénztárunk jelen állása sem engedi a tanárok száma túlszaporítását, a 10 tanárt meg nem adhatja, hanem, hogy az új tanterv életbeléptetésének nehézségei annál inkább könnyítettessenek, a 9-dik tanár beállítását elhatározza, ugy azonban, hogy jelenleg senki ki nem jeleltetik egyik vagy másik szaktudományra, hanem a létező tanerő közt legjobb belátással s akarattal osztassanak fel a tantárgyak.

32. Beadják elnökeink a szántói jegyzőkönyv 133. szám értelmében a főiskolai háromszázados innepély emlékére a főgondnok ur ő excellenciája által gyűjtött kegyes alapítványok, valamint általában az ujonnan felállítandó akadémiái tanszékek megalapítására fordítható összes pénzerő kimutatását, melyben előadatik, hogy a sárospataki főiskola összes jövedelméből, a pénztárnoki hiteles kimutatás szerint, levonatván a főiskolai rendes évi kiadás, a rendelkezés alá jöhető maradvány tesz 3422 frt 25 ⁵/₁₀ krcárt. E szerint az Antalfi János ur által ideiglenesen betöltött jogi tanszéken kívül, melynek fizetése már be van számítva, még egy jogi tanszék, egy történelmi-irodalmi, s egy gymnáziumi tanszék, egy francia nyelvmesteri állomás 600 forinttal beállítandók lehetnének.

E biztos kimutatásból kitünvén az, hogy főiskolánk jövedelme, a fennemlitett tanáriszékek már oly régen közohajtássá vált betöltését rögtön lehetővé teszi, elhatároztatott, hogy egy jogi, egy történelmi-akadémiái, s egy gymnáziumi tanár azonnal választassanak meg; mely határozat erejénél fogva a választás azonnal meg is kezdetett.

Legelőször is a jogakadémiában már eddig is szép és dicséretes előmenetellel működött ideiglenes jogtanár Antalfi János, hites ügyvéd ur, tanszékében megerősítettett.

Majd főgondnok ur ő kegyelmessége, ki különben is arra felkérve volt, előterjesztvén, mikép a jogtudomány szakavatott férfiai közt kellő figyelemmel széttekintve, egy, tekintélyes férfiak által, kikkel ez ügyben magát érütközésbe tette, kitünőleg ajánlott, de a jogtudomány, s a journalistika terén is mindnyájunk által ismert férfiú Emődy Dániel ur megnyerhetéséhez reménye van, ha egyező akarattal megválasztatnék.

E közörömmel fogadott nyilatkozata után ő kegyelmességének még csak szóban sem jövén más kijelelt, a jeles férfit Emódi Dániel urat, gyűlési közönségünk egyező akarattal elválasztotta a magyar magán-jog tanári székére. Tanköre az ujonnan dolgozott s jövő iskolai tanévvel életbe léptetendő tantervben kijelelt jogi szakma, hetenként 12 óra tanítással, fizetése pedig 1200 o. é. frt leend, mint a mennyit a jogi akadémiára újabban tett biztos alapítványok kamatai fedezni képesek. És hogy egyházkerületünk minélelőbb biztos legyen a felől: vajjon e jeles, s főiskolánkra minden tekintetben diszt hozandó férfit megnyerheti-e főiskolánk, ő kegyelmessége, tisztelt főgondnokunk, tisztelettel felkérte arra, hogy vele távirda útján rögtön tudassa elválasztatását, s választát kikérni méltóztassék.

33. Ezekután szinte az akadémiában a történelmi tanszék azonnali betöltése iránt nyilatkozván a közohajtás, miután az irodalmi, különösen a történelem és azzal rokonságban álló tudományok terén szakavatottságáról ismert férfiú Szilágyi István ur, jelenleg szigeti gymnáziumi igazgató-tanár, e tanszékre több oldalról a legmelegebb részvétellel ajánltatott:

Egyház kerületünk csak diszt s virágzását emelni reménylven főiskolánknak ily férfiú megnyerhetése által, Szilágyi István urat, az akadémiái történelmi tanszékre s ezzel összekapcsolt főkönyvtári hivatalra, a többi akadémiái rendes tanárok évi fizetése azaz 945. o. é. forint évi fizetés, s hetenkénti 12 óra tanítás mellett, a legszivélyesebben nyilatkozott örömmel és egyetértéssel megválasztotta, meghívása jegyzőkönyvünk kísérete mellett főgondnok ő kegyelmességére bízott.

34. A gymnázium számára határozott 9-ik tanári állomás betöltése következtén, olvastatott több magukat tanári pályára szánt jeles ifjak folyamodványa, u. m. Kérészy István jelenleg akadémiákon kint levő végzett ifjué, Bata Sámuel s. lelkészé, Tóth Miklós jelenleg gyakorló iskola vezéré, ezek mellett superintendensünk felemlitvén, mikép Zsindely István urnak jelenleg közelismeréssel hivataloskodó képezdei egyik tanárunknak is nyilvánított ohajtása volna, ha ohaja a főtiszt. egyházkerület belenyugvásával találkozni, átlépni a gymnáziumi tanárságra

E nyilatkozás után, noha egyházkerületünk a többi folyamodók képességét is elismeri, Zsindely István, mint ki szakavatottságát már több éven át gyakorlatilag bebizonyította, a gymnáziumi tanárságra áthelyeztetett.

35. Végre a Zsindely István ur gymnáziumba lett átléptetésével megürült képezdei 2-ik tanári állomásra Kiss József jelenleg tiszatokaji segédlelkész, ki e téreni jártasságának már eddig is részint tályai 3, Sárospatakon a képezde gyakorló iskolájában szinte 2 1/2 éven át kitünő bizonyosságát adta, közakarattal elválasztatott.

Az elválasztott tanár uraknak joguk is és kötelességök leend, hogy a tanári nyugdíjintézetben hivataluk kezdetével azonnal belépjenek.

36. Placet Eduárd ur felterjeszti a főiskolánkban alapított francia nyelvmesteri állomás elnyerése iránti folyamodását.

Folyamodó, előmutatott hat rendbeli jó bizonyítványainak ajánlata mellett, a francia nyelvmesteri állomásra megválasztatott. Kötelessége lesz a megalapított 600 frt. évi díj mellett, minden osztályokból szabadon

vállalkozóknak a francia nyelvből hetenként hat nyilvános órát adni, a magánytanítások díjának szabályozására nézve pedig befolyás adatik a főiskolai igazgatóságnak. Mi illeti Pestről Sárospatakra átszállításának költségét, e célra egyházkerületünk 100 frtot határoz a főiskolai pénztárból.

37. Főtiszt. superintendens Zsarnay Lajos ur s idősb báró Vay Miklós főgondnok ur ó kegyelmessége a szántói egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyve 133. száma határozata értelmében a főiskolai közvizsgák visszaállítása tárgyában készített javallatot beterjesztik.

Ugyancsak a közvizsgák érdekében a sárospataki főiskolai oktatókar is nyújtott be egy a keblében nyilatkozott elvek s nézetek nyomán szerkesztett korszerű előterjesztést.

Az előterjesztett terv, nemkülönben az oktatói kar méltányos elismeréssel fogadott javaslata nyomán a közvizsgák kivitelére nézve elhatározza egyházkerületünk, miszerint közohajtás lévén a közvizsgák olyképeni életbeléptetése, hogy általa a főiskola iránti érdekeltség fokozódjék, s a szülék gyermekeiknek előmenetelekről kellő s igaz meggyőződést nyerhessenek, úgy azonban, nehogy e fontos érdekek ellenére az annyira nemes célirányúl kitűzött intézkedés jelentőségét veszítve, egyszerű s mulattató látványnya sülyedjen; a behozatandó közvizsgák kellő szigorral és egész nyilvánossággal tartassanak. E szerint az egyes tudományokból leteendő vizsgálatok, az oktatói kar által kidolgozandó program szerint egész ünnepélyességgel szokott istentisztelet, közigazgatói főiskolai évi tudósítás mellett nyitassanak meg azon hét vasárnapján, melybe apostolok oszlása esik, midőn a zene, rajz, ének, szavalmányokból vizsgatétel után a vizsgáló küldöttség három vagy négy teremben feloszolva, minden egyes tantárgyból kellő szigorral folytassa, s végezze a vizsgálatot, utóljára berekeszti a közvizsgákat az iskolai pályavégzett ifjak innepélyes elbúcsúzása.

38. Indítványoztatott, a már elidősült, s hiányos tartalmu liturgiai könyv helyébe egy korszerű, s a lelkészi hivatal minden ágaira kiterjeszkedő liturgiai könyv szerkesztése.

Ez indítvány elfogadtatott; annak világos kitételével, hogy egyedül a szertartási beszédek, s imák dolgoztassanak újra a mai kor által igényelt nyelvészet s tudományos fejlődés tekintetében. Főtiszt. superintendens ur megbízott e végre felhívni azokat, kik e téren hivatást éreznek szertartási beszédeknek beadására, melyek saját felügyelete alatt együvé szerkesztve, az egyházkerület szentesítése alá terjesztethessenek.

39. Indítványba hozatott továbbá, mikép a temetési szertartáshoz szükségelt énekek is gyűjtessenek egybe.

A temetési énekek összegyűjtésére Erdélyi János és Ivánka Sámuel tanár urak megbizatnak, az eredményről annak idejében jelentésüket beadván.

40. Olvastatott egyházkerületi ügyvéd Horváth Antal urnak főgondnok ur ő kegyelmességéhez a Beleznay-féle per iránt adott felvilágosító előterjesztvénye, melyben előadja, hogy ezen per megújítására nézve miután a régi magyar törvények hatálya állott vissza, s a megújítandó per nagyrészből ezek szerint lesz megindítható és befejezhető, elérkezettnek véli azon időt, hogy ezen per haladéktalanul újittassék meg. Előterjesztvén azt is, hogy a per megújítása azon törvényszék előtt történhetvén meg, melyik előtt az anyaper lefolyt, ha az anyaperben működött ügyvéd nem élne, egy Nagyszombatban lakó más ügyvéd lenne felszólítandó, ki ez ügyet megkezdéné és elővinné.

E jelentés nyomán, a per megújítása fenálló törvények nyomán elrendeltetik s egy ezen fontos ügy vitelére alkalmas ügyvéd felkérése ügyészi hivatalunkkal egyetértőleg, főgondnok ő nagyméltóságára bizatik.

41. Ezen ügy tárgyalása folytán, főgondnok ur ő kegyelmessége, egy főiskolánkra nézve igen fontos tárgyra hívta fel meleg szavakban a közgyűlés figyelmét: nevezetesen előadván, hogy néhai b. e. gr. Beleznay Miklós tábornok, épen mintha a megboldogult ur jós lélekkel belátta volna már akkor Sárospatak helyheztesítésénél fogva egy ott elébb később mulhatlanul felállítandó nemesi convictus szükségét, végrendeletének főiskolánkat érdeklő pontjában, annak nagyszerű magvát s eszméjét tette le, és ha ezen alapítvány sokra növekedett kamatainak elvesztése által, oly csekélységre, mint a minő jelenleg, le nem apasztatik ez alapítvány, ezen az alapítónak nevét halhatatlanító intézmény főiskolánk javára, sok szülék öröme s könnyebbségére, azóta bizonyosan fenáll. Azonban ezt az alapítvány nagy mérvben lett megkárosítása miatt tenni eddigelé, de most sem lehetvén: jelen az idő, hogy ezen nagyszerű, s méhében főiskolánkra nézve jobb jövőt rejtő eszmét egyházkerületünk hamvaiból újra föléleszse, annak igyekezzék hangot és életet adni, s ha nem is rögtön, de komoly s érett megfontolás után, gondolkodjék egy a főiskolával szoros viszonyban leendő, s a jobb módu szülék gyermekeinek biztos szállást, ellátást biztosító növelde felállításáról, melyben az ifjak kellő tudományos és erkölcsi felügyelet alá helyheztesztvén, út és mód nyitassék a most kellő szállás, alkalmas ellátás s felügyelet hiánya miatt Sárospataktól idegenkedő szüléknek arra, miszerint kedvet nyerjenek gyermekeiket főiskolánkba, a tudományok és a protestantizmus ezen legrégebb s virágzó ősi tűzhelyén neveltetni.

Ezen főiskolánkra nézve nagy horderejű ügynek főgondnok ő excellenciája által történt felelevenítése, minden jelenlevők figyelmét élénken megragadván, hálás elismeréssel és közhelyesséssel találkozott, s ennek életbeléptetése elvben kimondatott. Azonban hogy ily nagyszerű ügy véletlen elsietés által már kezdetben az enyészet magvait ne vegye fel magába, az időnek, melyben ennek életbeléptetése megtörténendő lehet, valamint az e tárgyra vonatkozó minden körülmények komoly egybevetése főgondnok ő excellenciája nagybecsű figyelmébe ajánltatván, az azok iránti határozat jövőre hagyatott fen.

42. Május 8 án folytatott ülésben főgondnok ur ő kegyelmessége jelentette, hogy megbízatása folytán Emődy Dániel urat távirda útján értesítette elválasztatása felől, s tőle azon választ nyerte, hogy mivel nem reménylheti azt, mikép neki magánydolgai elintézésére egy évi várakozási idő engedessék, a különben előtte nagybecsű meghívást el nem fogadhatja.

Főiskolánk érdeke hozván magával, hogy a kérdésben levő fontos tanári állomásra ily jeles tehetségű egyén, ha bár áldozattal is, megnyerve legyen, egyházkerületünk Emödy Dániel ur után szívesen elvár, s főgondnoki hivatalunkat bizza meg, hogy ezen határozatunkat vele szinte távirda útján közölvén, őt határozott válaszára hívja fel.

43. Beadja a mult 1861-ik évi szept. 29. s több napon Szántón tartott gyűlés J. K. 152. pontja értelmében a sárospataki főiskolában fenálló fegyelmi rendszer átvizsgálására s ha a szükség úgy kívánja, annak újból dolgozására kiküldött választmány a maga munkálatát, melyben előterjeszti, hogy a főiskolai eddig érvényben álló kormányzati rendtartást s fegyelmi törvényeket vizsgálván, e vizsgálódásuk nyomán, eleve bizonyos irányadó nézetekben állapotok meg, melyeknek utmutatása után következő részint új, részint módosított intézmények létrehozását vélnék szükségesnek:

1-ször A főtanintézet feletti legfőbb örködést az 179⁰/₁ 26. t. c. alapján mint eddig, úgy ezután is az egyházkerület gyakorolja szuperintendensi és világi főgondnokai által.

2-szor Az egyházkerületi küldöttségeket, mint oly szükséges szerveket, melyek által az egyházkerület a főiskola belkormányzata felett örködik, annak úgy szellemi mint anyagi ügyeiről időnként értesítést vesz, régi alakjában meghagyandónak véleményezi. A mennyiben azonban

3-szor Az egyházkerület, mint a tanintézet legfőbb öre, arra van hivatva, hogy legfőbb felügyeletét oly meg nem szakadó folytonosságban gyakorolja, mely friss életet öntsön időnként az intézet minden rétegeibe, s felvillanyozza a netalán tespedésnek indult erőket: ez folytonos felügyeletet, egy újból szervezendő állandó felügyelő választmány által, alakítva a főiskola közel vidékeiről, vélné választmány elérhetőnek: mely választmány az elébe irandó szabályok szerint, a két vizsgálat közt eső időközben, minél gyakrabban megjelenve a főiskola körében, azt folytonosan szemmel tartaná, az egyházker. határozatok végrehajtását szorgalmazná, sat.

4-szer A főiskolai széket;

5-ször A gazdasági választmányt, melyek a változott viszonyok következtében módosított szabályok által körvonalazott jog és hatáskörükben meghagyandók.

6-szor Szépítési és egészségügyi választmányt, melynek feladata lenne: az ifjak egészségi állapotát folytonos figyelemmel kíséreni, s minden az egészségi ügyre vonatkozó ügyekre ügyelni s azokat rendezni.

7-szer Tanintézetünk a lefolyt évtized folytán régi ös szervezetében nevezetes változásokon menvén keresztül, a többek közt a gymnáziumi külön álló kormányt ez időben nyervén, ezt mint felesleges intézményt megszüntetendőnek, s gymnázium igazgatását is az eddigi jog és hatáskörre a főiskolai igazgató hivatalra ruházandónak véleményezi a választmány.

8-szor A mi az egyes intézeti ágak külön tanári gyűléseit illeti, ezek továbbra is felhagyandók lennének, azon különbséggel, hogy az illető tanári testület, melynek elnökét az egyházker. küldöttség legalább 3 évre, jegyzőjét pedig saját kebléből önmaga választja, időnként értekezleteket tartand az intézet saját szakmájába vágó tanügyi kérdések felett.

9-szer A főiskolai igazgatói hivatalt, miután az ujjab időben a rendszer változott, s a gymnáziumi osztályokat is mind érett s a magasabb tudományos pályán magukat kiképzett tanárok tanítják kiterjesztendőnek itéli választmány mind a képezdei, mind a gymnáziumi tanárookra, hivatalkor szerint viselvén azt évenként azon jog és hatáskörben, mely a változott viszonyok következtében, felsőséggel annak ki-

jeleltetik. Ezeket véli választmány a főiskolai célszerűbb kormányzat érdekében életbe léptetendőknék, melyekre nézve egyházker. kormányunk komoly figyelmét teljes tisztelettel felhívja.

Ezen terjedelmes és nemcsak korszerű, de kimerítő választmányi munkálat következő módosításokkal fogadtatott el, s határozottatott életbeléptetendőnek:

1. A felügyeletről szóló 1-ső Fejezet, 5. §-ban tervezett állandó felügyelő bizottmány, mint külön álló testület nem fogadtatott el, hanem az eddigi kerületi választmánynyal összeolvasztatott, oly alakban, hogy amához 6 új választmányi tag választatott, névszerint ifj. Báró Vay Miklós, Komáromy József, Évva András, Nagy József szomotori, Bálint József lasztóci, Anti János tályai lelkész urak, s ezen tagokban, és így erőben is nevededett állandó kerületi választmány fog azután saját kebeléből, 3 — 4 választmányi tagot félévenként kinevezni, kik küldöttségképen minden szorgalmi időszakban meglátogatandják a főiskolát, s annak úgy szellemi, mint anyagi ügyeiről tudomást szerezvén, a tapasztaltakról félévenként értesítendi a kerületi felügyelő küldöttséget.

2. A B. helybeli felügyelet 2-ik pontja alatt álló gazdasági választmány a szépitési, s egészségügyi választmányt ön keblébe veszi s azzal egygyé olvadván, azt mint megbizottját, s egyik vagy másik ügyben intézkedései végrehajtóját tekinti a gazdasági választmány; kötelességeül jeleltetik ki az arra leendő felügyelet is, hogy a pénztárba semminemű bevétel ellenyugta nélkül ne történjék.

3. Az egészségi ügygyel szoros kapcsolatban állván a testnek tisztán tartása, mely fürdés által eszközölhető leginkább, a fürdés pedig csak uszoda által tétethetvén biztossá s bátorságossá, egyházker. kormányunk elhatározta az uszoda azonnali felállítást, s ennek kivitele iránti intézkedés főgondok ur ő kegyelmessége figyelmébe ajánltatott, a már e célra begyűlt öszvegen felüli megkivántató pénzmennyiség a főiskolai pénztárra utalványoztatván.

4. Az iskolai igazgatói hivatala mi illeti, a választmány azon javaslatát, miszerint az képezdei, gymnáziumi s akadémiai tanárok közt hivatali idősbség szerint, évenként forogjon, nem találtatván célszerűnek, el nem fogadtatott, hanem ez a régi szokás szerint csupán az akadémiai tanárok közt marad, kik is hivatalkor szerint fognak az igazgatói hivatalra, minden iskolai év végével a kerületi küldöttség által kineveztetni.

Ezen módosításokat látta célosoknak egyházker. kormányunk a választmányi munkálatban az iskolai felügyeletet s kormányzatot illetőleg megtenni; egyébiránt a munkálatnak a tanulóifjuságot illető rendtartási s fegyelmi ága még fel nem olvastatván, annak tárgyalása s megerősítése jövő sárospataki gyűlésünkre halasztatott.

44. A főiskolai rendtartás tárgyalása közben a képezde ügye is szóba jöven, olvastatott képezdei igazgató Árvai József urnak szinte e tárgyra vonatkozó szomorú jelentése, melyben előadja, miszerint a képezde legfelsőbb osztályában csak 2 tanuló ifju van, ezek közül is az egyik, hivatása levén tanítói állomásra, pár nap alatt elhagyja az intézetet, a második osztályban van 9, a legalsó osztályban pedig 26 növendék, ezek is a legtöbb méltatlanságnak s gunynak tárgyai, sokat kell szenvedniök más tanuló ifjaktól, s innen származik az intézet elnéptelenedésének egyik legfőbb, s magából

az iskolából keletkezett oka. Más szerencsétlensége ezen intézetnek az, hogy már kezdetben rossz hirben állították a közönség eleibe, s azóta is folyvást izgattatik ellene a közvélemény, különösen azon vidéki tanítók által, kik az új tanrendszer sok fáradságot s szorgalmat igénylő beplántálásának nem barátai; majd a hírlapokba is átmentek ezen intézet ellen szórt és koholt rágalmak. De belőlről is van ezea intézetnek ellensége, mert érdekei a főiskola többi osztályának érdekeivel összeütköznek; mi az osztályok közt folytonos surlódásokra és eltérésekre ad alkalmat. Ily körülmények közt, — miután alkalmas tanítványokra az intézet még csak nem is számolhat, — és így tér sem nyílik előtte arra, hogy az ellene felzúdult közvéleményt kiengesztelhetné, kéri a főtiszt. egyházker. kormányt, hogy ezen bajnak, melybe az intézet saját hibája nélkül jutott, mielőbb hathatósan orvosolni méltóztassék.

Mély sajnálattal veszi ker. kormányunk ezen sok áldozattal létesített, s a nevelés szent ügyére nézve annyi reménnyel kecsegtető intézetnek szomorú sorsát, s miután meg van győződve a felől, hogy sem az intézet belrendezésében, sem a tanárok a körüli eljárásukban, sőt általában nem is ily az intézet benső életének hiányaiban rejlik ez intézet elnéptelenedésének az oka, a bajnak jókor, még gyökerében ohajtván eleit venni, különösen pedig azoknak, melyek a képezdei növendékek, s a főiskola más ifjai közt létező surlódásokból erednek, mindezeknek orvoslására szintén egyházi s világi fő s algondnokaink kéretnek fel. A baj másik ágára nézve, mely az elnéptelenedés veszélyével fenyegeti ezen intézetet, a főiskolai most új erővel szaporított egyházkerületi választmányt bizza meg, hogy ezen nagy horderejű intézet oly helyzetbe hozassék, hogy ez magasztos céljának, melyet feladatául tűzött, s melynek megközelítését az erre áldozatot hozott egyházaink is jogosan várják és igénylik, teljesen megfeleljen. Jelentésök jövő gyűlésünkre bevára tván.

45. Május 9-én Először is azon örvendetes tudósítással lepett meg bennünket elnök ő excellenciája, hogy Fimódy Dániel ur a jogi tanszékre lett elválasztását hálás tisztelettel elfogadta.

Örömmel vétetett tudomásul.

46. Ezután olvastattott Polgár Mihály ügyvéd urnak, a néhai gr. Buttler-féle perről tett kimerítő jelentése, melyben kimutatván a jogalapot, melyben a pört a fiskus ellen folytatandónak véleményezi, egyszersmind ez ügy továbbvitelére új meghatalmazást kér.

Szíves elismeréssel vette egyházkerületi közönségünk ügyvivő urnak kimerítő jelentését, s a legszebb reménnyel bizza ez ügyet továbbra is buzgóságába, egyszersmind, hogy az ügy mielőbb kezdetét vehesse, superintendensi hivatalunk megbizatik a kívánt meghatalmazás mielőbbi megküldésére.

47. A közpénztár (domestika) létesítésére nézve javaslatkészítéssel megbízott választmány jegyzőkönyvének tárgyalása halasztást nem szenvedhető sok ügyeink elintézése miatt gyűlésünk utolsó napjára maradván, mikor már a tanácskozó férfiak nagy része szétoszlott, hogy e fontos ügy annál nagyobb sikerrel, s kedvezőbb eredménnyel vétethessék köztanácskozás alá, sárospataki különben is nem messze álló gyűlésünkre tétetett át.

48. Jelentetett a tanügyi bizottmány részéről, mikép Prágából a 12 hüvelyknyi földtekék 22 frt. helyett 10, s a 8 hüvelyknyiek 7 frt. helyett 3 forinton megszerzhetők s július végére kaphatók lesznek.

Egyházkerületünkre 50 nagy és 100 kisebb földteke esvén, egyházkerületi gyűlésünk azokat, feltéve, hogy a célnak teljesen megfelelőleg lesznek kiállítva, elfogadja, s áruk 800 frtban, a főiskolai pénztárból előlegezendő lészen.

49. Az egyházkerületi papi özvegy s árvatári választmány évi szokott jelentését előadván, az eddigi általányban gyakorlott kiosztási módját megszüntetendőnek s évről évre a szabályok szoros megtartásával pusztán a két harmadnak osztály aránylag kiosztását véleményezi. Azonban a javaslat kivihetőségének ez idő szerint utjában áll az, hogy több egyházmegyei dékánok az özvegyeiknek illető járulékaikat már eddigi kulcs szerint kiosztották.

Még ez évben az eddigi kulcs szerint osztassanak ki a részvény jutalékok; a szükösi pénztárból fedezettvén ezen összeg, a melylyel e szerint több osztatik ki, mint a mennyi az özvegy árvatár $\frac{2}{3}$. jövedelméből jutna osztalékul; az egyházmegyei dékánok előlegesen senkinek ki ne adják jutalékaikat a régi mód szerint, ellenesetben e kiadás tőlük elfogadtatni nem fog. Indítványoztatván egyszersmind, hogy az egyházkerületi özvegy-árva pénztár és a szükösi pénztár már egyesítettnek: felhivatik a gyámoldai bizottmány véleményadásra a két pénztár egyesítése iránt.

50. Kérészy István s Berzeviczi Endre theológiát végzett ifjak a Bárczay-féle kegyes alapítvány élvezhetéseért folyamodó kérvényük olvastatván:

Kérészy István a sor szerint első helyen, Berzeviczi Endre pedig a következő helyen egy egy évi jótéteményben részesítettnek.

51. Főiskolai tanár Kolos Dániel ur azon kérelme, miszerint részére a főiskola; tanári lakok közül alkalmas szállás jeletetnék ki, szinte a sárospataki gyűlés alkalmával fog elintéztetni.

52. Olvastatott a nagymélt. magyar királyi helytartótanács 22,644. sz. alatt kelt azon leirata, melyben superintendensi hivatalunkat arra hívja fel, hogy mivel ő cs. kir. Felsője 1860. évi február 5-én kelt legfelsőbb határozmánnyal a fenállott cs. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumot, e részben tett legalázatosabb javallata folytán, a többek között arra is legkegyelmesebben felhatalmazni méltóztatott, hogy az evang. mindkét felekezetbeliek oly egyéneik számára, kik lelkészi vagy tanári pályára készülnek, segélyezések nyujtassanak; s e célra az 1859. évi szeptember 1-én kelt legfelsőbb határozvánnyal prot. egyházi s iskolai célok előmozdítására engedélyezett 94,400 frt. öszveg maradványai fordíttassanak. Miután a cs. kir. miniszterium ezen maradványból 10 evagélikus egyént segélyzendő ösztöndíjt alapított évenkénti 600 frttal két évre, s már az 1860. február 29. pályázat folytán az ösztöndíjak ki is osztattak, superintendensi hivatalunk az előadottak nyomán, s a jelen körülmények figyelembe vételével, emez ösztöndíjjak célszerűsége, s jövőre leendő engedélyezése iránti véleményes nyilatkozatát mielőbb terjessze fel.

Közelismeréssel találkozott superintendensi hivatalunk azon elvszerű eljárása, miszerint ily fontos tárgyban, minő a szőnyegen levő, véleményadásra magát jogosítottnak nem érezvén, ezt az egyh. ker. köztanácskozás alá terjesztette. Egyébiránt a mi magát a tárgyat illeti: miután

magyarországi protestáns egyházkerületünk közzsinati presbyterialis egyházkerület, mint ilyennek pedig sarkalatos elveiből s tanaiból foly az, hogy sem egyes superintendensek, sem egyes egyházkerületek magukban a többiektől különválva, az egyháznak az államhozi viszonyát illető ügyekben nem avatkozhatnak, sem semmi államsegélyt el nem fogadhatnak, ezt tenni egyedül a közzsinat levén hivatva, superintendensi hivatalunk azért e tárgyban oda utasítottatik, hogy a kérdésben levő helytartói leíratra, jelen határozatunk értelmében feleljen be.

54. Szinte a nmélt. magyar kir. helytartótanács 54,513. szám alatt, és 69,799. szám alatt kelt leiratai olvastatván, azokban a lelkészek a hadköteles ifjak házasságrai egybeadásától folyvást, s az elébbeni szigorú büntetés terhe alatt tiltatnak.

Méltó fájdalommal veszi egyhkerületi közönségünk a nagymélt. magyar kir. helytartótanács e tárgyban kibocsátott s egymást érő rendeleteit, miután ezek oly dolgot tiltanak lelkészeinknek, melyek nekik canonszerű egyenes kötelességük.

Ugyanis midőn lelkészeink hivatalukba felavattatnak, esküvel kötelezik magukat egyházi canonaink szentül leendő megtartására, mely canonok világosan kötelességökké teszik nekik, hogy 18 éves férfiakat is, ha azok házassági életre kívánnak lépni, özszeesketni kötelesek: a fent tisztelt magyar kir. helytartói rendelet pedig lelkészeinket ezen egyenes és canon szabta kötelességeik teljesítésében hátráltatja, akkor midőn 22 évesnél ifjabb férfiak megesketésétől őket kemény büntetés terhe alatt eltiltja. Egyházkerületi kormányunk, mint autonom testület, saját törvényei feletti éber őrködésre levén hivatva, az ily lelkiismeret kényszerítő parancsok ellen annyiszor a mennyiszor felszólalni, s az ezekből eredő özszeütközések orvoslására hathatós lépéseket tenni, mellözhetlen kötelességének ismeri. Miután pedig a tisztelt rendeletek canonainkat semmítik úgy szólván meg, mely canonok az 1790. 26 t. c. 4 § szerint „sem kormányshéki parancsok, sem királyi rendeletek által meg nem változtathatnak,“ de e mellett még az embernek legszentebb természeti jogát, mely a törvényes házasságra léphetésben nyilvánul, egy részről legvilágosabban érzékenyen korlátozza, e mellett még a házasságon kívüli élet naponkénti szaporítása által az erkölcstelenségre s a botrányos életmód folytatására utat nyit: úgy levén meggyőződve, hogy eddigi eljárásunk, miszerint a házassági életre kelni akarókat céljaikban a meg nem esketés által nem gátoltuk, csak üdvös eredménnyel volt a vallásra, államra, s közerkölcsiségre, e mellett továbbra is megmaradni kíván egyházkerületi közönségünk, s a kormánya allatt álló lelkészeket esküjükkel és canonszerű kötelességeikkel ellenkező tényre nem kényszerítheti, hanem elhatározta e tárgyban, egy legalázatosabb felíratában ő császári királyi felségét megkéretni, sérelmét a trón zsámo-lyához letenni.

54. Ugyancsak a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 10,310 sz. a. kelt leirata, melyben a nyug. zsoldos katonák özszeeskete a hadparancsnokság engedélye nélkül tilalmaztatik, köröztetni rendeltetik.

Olvastattak ugyancsak a nagyméltóságú királyi helytartótanács 6770, és 14,450 sz. a. kelt leiratai, melyekben a magyarországi ugy helv. mint ágost. hitv. evangélikusok által a vérrokonság és sógorságból származó házassági akadályok alóli felmente-

tésökért fizetendő díjok szabályozása az összes egyházkerületek tulnyomó többségének e részbeni véleménye alapján az 1862. évi június 16-án kelt kegyelmes udvari rendelvénynél fogva megalapítottnak, nevezetesen, hogy az említett díjok továbbra is feltartatván, az illető házasúlandó felek rokonsági vagy sógorsági akadály alóli felmentetésökért benyújtandó folyamodványuk minden mellékleteikkel együtt szabályszerű bélyegekkel legyenek ellátva. Továbbá, hogy a felmentetési díjok legcsekélyebb mérve 20, a legmagasabb 500 frtra o. é. határoztatott, akként, hogy e korlátok között minden egyes esetben a felek vagyoni és családi viszonyainak méltányos figyelembe vételére szabad mozgathatási tér maradjon fel; a díj meghatározása iránti javaslattétel kezdeményezése az illető superintendensre bízván a nagyméltóságú helytartótanács által, vélemény kíséretében végleges elhatározás végett legfőbb helyre terjesztendő leszen. A vagyontalan jegyesek hitelesen kimutatandó szegénységük alapján minden díjfizetés alúl felmentetnek. A felmentési díjok kizárólag evangy. egyházi és iskolai célokra levén fordítandók, megengedvén azt, hogy azok a mennyiben a rokonsági vagy sógorsági akadály alóli felmentés alkalmával egyúttal valamely különösen kijelendő célra fordíttatni nem rendeltetnek, az illető superintendens által azon egyházkerület pénztárába, hol a házasság kötöttik, szállíttatván, hová fordításuk iránt a kerületi gyűlés által rendes javaslat tétessék, mely javaslat a kérdéses díjok hova leendő fordítása előtt, a magyar királyi helytartótanácsához jóváhagyás végett mindenkor felterjesztendők. Végre kijelentetik a felsőbb rendeletben, hogy csak kellően felszerelt, s mind a völegény, mind a menyasszony vagyoni állapotát külön iven pontosan kimutató hiteles bizonylattal ellátott folyamodvány terjesztethetik fel a superintendensi hivatal által.

Ezen felsőbb rendelet tudomásul vétetvén, ennek a jegyzők önyvben kinyomatása elrendeltetett.

56. Olvastatott a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsnak 1862. márc. 21. 9092. sz. a. superintendensi hivatalunkhoz intézett leirata, melynek tartalmában katolikus tanuló ifjaknak evangélikus tanintézetekbe való felvétele több felsőbb rendelvényekre hivatkozás mellett tilalmaztatik.

Régibb s újabb vallás törvényeinkre hivatkozással kinyilatkoztatja egyházkerületünk, mikép mi protestánsok iskoláinkat a katolikus és más vallású ifjak előtt be zárni nem kívánjuk, több egyház közjogi törvényekre 179°/₁. 26: 1848: 14. mutathatván, melyek iskoláink nyilvánosságát, szabad használatát biztosítják, s melyeknek erejét felsőbb rendelvények meg nem gyengíthetik, s kevésbé szüntethetik meg.

Feltűnő lévén pedig az, mikép a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács mellözve egyházkerületünket, mint önhatósági kormánytestületet, leirataiban, egyenesen a superintendensi hivatalal teszi magát érintkezésbe, tisztelettel felkérjük a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsot, mikép leiratait ne a superintendensi hivatalhoz, hanem az 179°/₁ 26: t. c. alapján egyenesen egyházkerületünkhöz intézni méltóztassék.

57. A magas kormány superintendensi hivatalunkat táborig lelkész kiküldése iránt több izbeni megkereső leiratai előterjesztetvén:

Jelenti főtiszt. superintendens ur, mikép e hivatalra egyházkerületünkben elég szorgos keresés után is, eddigelé senki nem vállalkozott, mi is elég sajnosan tudomásul vétetett.

Esperes urak újólaj felhivatnak, hogy ezen hivatalra meggyéjékből alkalmas egyéneket ajánljanak.

58. Előterjeszti főtitzt. superintendens ur Gömörmegye királyi biztosa mlgos Koreska József ur levelét, melyben hivatalosan jelenti, mikép a kormányhatósága alatti egyházi iskolai épületek jó karban tartása, kellő felszerelése, belhivatalnokok fizetésének pontos behajtása, iskolaköteles gyermekek iskolába parancsolása, s az ily intézetek meglátogatása iránt nép és egyház boldogító rendeletét a kormánya alatti tisztviselőknek utasításban kiadta.

Törvény által biztosított egyházi és iskolai autonomiánkat hiven megőrizni kívánván, tiltakoznunk kell a polgári tisztviselők beavatkozása ellen egyházi s iskolai ügyeink intézésére; egyházkerületünk királyi biztos ó méltóságától egyebet nem vár, mint egyházi kormányhatóságaink által kiadott rendeleteknek megkeresés, s assistentia kérés utjání foganatosítását s ha ez megtörtént, a polgári védhatóság goudos eljárásaért egyházi hatóságaink méltó köszönettel fognak adózni. Így működhetvén karöltve az egyház és állam a vallásosság és erkölcsi nevelés előmozdítására.

59. Több protestáns egyházunk beléletét, s annak az államhozi viszonyát illető fontos kérdések merülvén fel tanácskozásunk folyama alatt, részint az ezek iránti közös öntájékozhataás, részint némelyeknek közegyetértés útján leendő megalapítása előttünk kívánatossá, sőt szükségessé tette az egytetemes tanácskozmány még ez évbeni megtartandását

Azért főgondnok ur ó kegyelmessége tisztelettel felkérertet arra, hogy tegye magát mielőbb érülkezésbe a testvéregyházkerületek előjáróival, s a régi törvények és szokás alapján tartandó convent határ-idejét mielőbb közösen alapítsák meg.

60. Olvastatott a kéri szerződés átvizsgálása ügyében kiküldött választmány munkálata, melyben előadatnak azon javaslati pontok, melyeknél fogva a szeretet, s méltányosság irányadó elvéből indulva ki, az egyházi személyek fizetésének, és azok egyházi szolgálatának a különböző felekezetűek általi teljesítését, legcélszerűbben eszközölhetőnek véleményezi, nevezetesen előadja:

1-ször Hogy az egyházbért minden egyházttag saját papjának fizesse.

2-szor A palástdíjt a szertartást végző lelkésznek a másfelekezetű tag kétszeres mennyiségben fizesse.

3-szor Azon prot. hivek, kik helyben saját épületeikkel nem birnak, a másik fél épületeinek fentartásához, a helybeli kivetés aránya után, felében járulni tartozzanak.

4-szer A keresztelést, esketést és temetést a helybeli lelkész, az illető lelkész engedélye nélkül is végezheti, sőt felhivás esetében végezni tartozzék, a kihirdetés a felek hitvallása utáni egyházban történjék, s esketéseknel az illető lelkész hirdetési bizonylata mulhatatlanul megkivántassék, és hogy a végzettekrol az illető lelkész az anyakönyvi kivonatokat év végével az anyaegyház lelkészének megküldeni tartozzék.

5-ször A vegyes házasságban élők mindenike saját vallása egyházi személyét fizesse, hol az egyházbér egyén után van kivetve, egész, hol pedig család vagy birtok után, a családot vagy birtokot illető mennyiség felerészében.

6-szor A külön felekezetű iskolás gyermekek a helybeli tanítónak kétszeres tandíjft fizessenek.

7-szer A halottaknak való harangozást szokott díjj mellett a helybeli egyház más felekezetűnek is tartozzék megtenni.

8-szor Az eddig kötött vagy ezután kötendő írásbeli szerződvények teljes ere-

jökben tartassanak fen, s a jelen egyességben megalapítandó pontokkal ellenkező minden gyakorlat (usus) szüntessék meg.

Ezen pontok 1-re s abból folyólag 2-ra, 3-ra és 6-ra nézve, magának a bizottság egy részének véleménye eltérvén, az 1-ső pontot oda módosítandónak kívánta ez a kisebb rész, hogy elszórva lakó és egyházat nem képző egyes hivek, kik a helybeli más felekezetű egyházi személyek szolgálatával, s az egyház jótéteményeivel élnek, a helybeli szokás szerint rájuk eső egyházbér felét saját egyházi személyeiknek, másik felét azonban a szolgálatot tevő helybeli benső személyeknek fizessék, s ez esetben a 2-ik pontban érintett palástdíjt, a 6-ik pontban foglalt tandíjt csak egyszeresen fognák fizetni, s a 3-ik pontban kitett egyházi épületek fentartásához járulás kötelezettsége alul fel lennének mentve. A választmány tehát a kisebbség ezen eltérő véleményével együtt terjeszti fel javaslatát az egyházkerületeknek.

E választmányi javaslatot, bármennyire méltányolja is egyházker. kormányunk az ennek összeállításában munkás férfiak buzgóságát s jóakarátát, mivel nem teljesen az osztó igazság s a testvéri szeretet forrásából foly, honnan akarta pedig azt maga a választmány is, a mint jelentésének elsőbb soraiban kifejezi magát, leszármaztatni, a többség értelmében el nem fogadhatja, annyival is inkább, mert lehetlen tagadni, hogy azon a felekezetesség azon szála vonúl keresztül, melyet ily, mind a két felekezetre nézve a szükség-szülte tesvéries intézkedésben megengedni teljes lehetetlen; de el nem fogadhatja azért sem, mert nyilván áll egyházkerületi kormányunk előtt azon hátrány, melybe e szerződés által lelkészeink fizetésök csönkulásában, egyházunk pedig a csekélyebb fizetés s teherviselés csábjában, az egyik vallásról a másikra való édesgetetés által szenvedendők lennének; ily intézmény életbeléptetésénél nézünk szerint a legfőbb cél csak az lehet, hogy egyházat nem képezhető, s szétszórva lakó hiveink lelki szükségéin lehetőleg segítve legyen.

A testvéri szeretet őszinte bizalmával keresi azért meg egyházker. közönségünk főtiszt. ágost. hitv. testvér egyházkerület kormányát arra nézve, hogy ámbár az osztó igazság azt kívánná s az evangyéliomi szeretet parancsolná, hogy két ily egymáshoz közel álló vallásfelekezetnél, mint a két testvér protestánsok, az egész díjjt azon lelkész venné, kinek szolgálatával élnek a szétszórt hivek, különben sem levén evangyéliomi szolgálatunkban semmi különbség; mindazonáltal, nehogy ez ügy keresztülvitele lehetlenné tétessék, egyházkerületünk a minoritás véleményében látja azt a közvetítő nyugpontot, melynél a két testvér felekezet a kérdéses tárgyra nézve szeretettel kezét foghat. Legyen szives azért az ágost. hitv. testvér kerület is határozatát ez értelemben hozni, hogy így ezen érülközési pontján is a testvériségnek és hitrokonságnak, közeledésünk által oly életszikrát ébresszünk, mely tartós, s következményeiben áldásdús legyen. Egyházkerületünk ez üdvös cél megközelítése végett, s a testvériség újabb nyilatkozványaúll kész arra is, hogy a temetésre és keresztelésre nézve általános engedély adassék mindkét részről lelkészeinknek. Ily nézetben van tisztáninneri helv. hitv. egyházkerületünk a választmányi munkálatra nézve, és ha ezen a téren, a választmányi kisebbség értelme szerint, ki nem egyenlíthető lenne ez ügy, mivel ellenkezőt reménylünk, abban az esetben egyházkerületünk kinyilatkoztatja, hogy kénytelen lenne lelkészeinket a kéri szerződés kötelezettsége alul is felmenteni, inkább, mint sem oly kétes hányattatás-

ban hagyni, mely sem egyik, sem másik féltől teljesen nem méltánylott szerződésből eddig is eredt, s ezután is fogna eredni.

61. Olvastatott Antalfi János tanár ur, tápintézeti felügyelő, örvendetes jelentése, melyben előterjeszti, hogy tápintezetünk forrása az ezen intézet iránt naponként nevededő közrészvét, s gyámolító keresztyéni szeretet útján Istennek hála! annyira növekedett, hogy ha rendkívüli drágaság nem fog bekövetkezni, jövő iskolai évben már 100 tanuló ifju táplálását megbirja, oly módon t. i. hogyha a felveendő 100 ifjú közül 40 egész dijjas 30 frt. fizetéssel, 30 féldijjas 15 frt fizetéssel; 30 pedig ingyenesnek vétetnék fel. A 30 ingyenes közt lenne 15 asztal-felhasználó, a másik 15 ingyenes pedig a legszegényebb de legjobb tanulók közül szemeltetnék ki; így száz ifjunak vagy is ötten többnek mint folyó évben kitartását bizton lehet eszközölni, mert már ez évben a takarékmagtár is 400 köbölre fog nevededni.

Felügyelő tanár úrnak ezen jelentése kedves tudomásúl vétetvén, ennek figyelembe vétele a majdan a tápintezetbe leendő felvétel körül működendő kerületi választmány figyelmébe ajánlatik. Egyébiránt felügyelő tanár úrnak ez intézet körüli buzgó eljárása közelismeréssel találkozáván, annak jegyzőkönyvileg leendő nyilvánítása elhatározott.

62. Az 1862-ik év január 20-án tartott főiskolai számvevőszék 103. pontja alatt, a jogászok, s általában a nem jótéteményezettek évi tandíjjának 20 o. é. frintra lett felemelése

Megerősítetik, e határozat jövő iskolai év elején veendvén kezdetét.

63. Felterjeszti az alsözempléni egyházmegye a leleszi leány, és a bacskai anyaegyház közti béke helyreállítása körül tett eljárásáról tudósítását, melyben előadja, hogy a lelesziek az anyaegyházhoz csatlakozni teljességgel nem akarnak, azért az eddigi fizetést sem akarják adni a bacskai lelkésznek, hanem inkább kérik addig is, míg rendes lelkész tartására képesek lesznek, bármely más egyházhozzi csatoltatásukat, vagy mint jelenleg is vannak, segédlelkésszel ohajtják magukat ellátni. Az egyházmegye, noha erélyesen figyelmeztette a leleszieket arra, hogy az anyaegyházhoz illető jogok őket nem illetik, sem a rendes lelkész részére eddig teljesített fizetés alúl ők fel nem oldattathatnak: mindazáltal az egyházmegye véleménye is oda terjed, hogy a kedélyek csillapúltáig, s. lelkésszel láttassék el az egyház, a mikor ha csakugyan nem lehetne Lelesz önálló egyházzá, visszacsatlándó lenne az anyaegyházhoz.

Az egyházmegye ezen jelentése folytán olvastatott Kereszturi József bacskai lelkész folyamodványa, melyben panaszolja, hogy Máté Ferencz leleszi s. lelkész, őt mint rendes lelkészt minden papi teendőik végzéséből egészen kiszorította, keresztelést esketést, urvacsorája kiszolgáltatását az ő tudta s beegyezése nélkül végez, sőt a leleszi leányegyház részéről járó évi fizetését is birtokába vette, s így egészen önálló segédlelkészi állást foglalt el magának: kéri azért teljes tisztelettel a ker. kormányt, hogy Máté Ferenczet segédlelkészi körébe utasítani, s az általa erővel letartott rendes lelkészi fizetésének kiadására kötelezni méltóztassék.

A leleszi egyház viszonya az által, hogy keblébe s. lelkész rendeltetett, mit sem változáván a bacskai anyaegyház irányában, a leleszi egyház az anyaegyház lelkészének adott eddigi fizetés további megadására is törvényesen köteleztetik. A mennyiben azonban már az eddigi fizetést az ott hivataloskodó s. lelkész illetéktelenül magának foglalta le, s. lelkész Máté Ferencz oda utasittatik, hogy azt a bacskai rendes lelkésznek a palástdíjakkal együtt azonnal fizesse vissza; s jövőre minden

az anyaegyházi lelkészre néző szertartások teljesítését csak annyiban végezze, mennyiben azokra illető főnökétől felhatalmazást veend. Egyébiránt a leleszi s. lelkészi állomás egyházker. kormányunk nézete szerint, teljességgel nem lévén azon közleg, mely a leleszi hívek kedélyének csillapítására szolgálna, sőt úgy látszik, hogy ez által a leányegyház tagok az anyaegyházhoz közeledéstől mindinkább távolabb tartatnak, az illető esperesi hivatal odaútasittatik, miszerint legközelebbi nyilás alkalmával Máté Ferencz s. lelkészt Leleszről rendelje el, s helye az előbbeni mód szerint előkönyörgővel töltsék be.

64. A felsőborsodi egyházmegye jelenti, mikép a tanítói özvegyek, árvák sorsát atyai szivén viselve jövőre megtartandó szabályúl elhatározá, miszerint a tanítói pályán magokat kitüntetett tanítók özvegyeit s árváit, a lakház kivételével, harmadrész fizetéssel a kegyév jótékonyosságában részesíteni fogja, mely határozatát a többi egyházmegyékben is felállítandó szabályúl ajánlólag felterjeszti.

Azon egyházmegye kegyes intézkedése tudomásúl vétetik: egyébiránt indítványa általános kötelező szabályúl el nem fogadható, hanem az egyház feletti intézkedést az egyházmegyék autonomikus eljárására bizza egyházker. kormányunk.

65. Az alsóborsodi egyházmegye azon indítványa, miszerint a népiskolatanítók elvalahára mentessenek fel azon méltánytalan, s őket lealázó bánásmód alól, hogy t. i. hivataljukból kisebb-nagyobb pártok szeszélye által bármikor is, s többnyire törvényes elővizsgálat nélkül elmozdítottassanak, vagy ha sokszor el nem mozdíttatnak is, de az idestova költözködés s hurcoltatás keserűségétől minden pillanatban félni kénytelenek: következőkép szilárdíttassék meg állásuk a tanítói hivatal méltóságához képest akként, hogy jövőre minden ellenök formált, úgy erkölcsi önviselőket, mint tanítói képességeket illető vádak törvényes vizsgálat alá vétessenek, s hivatalukból, sőt helyökről is csak formás birói ítélet által mozdíttathassanak el.

Az alsóborsodi egyházmegye ezen korszerű, s a tanítói hivatal tekintélyét emelő indítványa készséggel elfogadtatott s az egyházmegyékkel, — ahoz leendő szigorú alkalmazkodás végett, — közöltetni rendeltetett.

66. Indítványba hozatott, mikép közpénztáraink tőkéinek legbiztosb gyümölcsöztetése végett állítana fel egyházkerületünk takarékpénztárt saját kebelében,

Ezen pénztáraink, közintézeteink és egyházainknak szép jövődőt ígérő indítvány melegen pártoltatván, ez üdvös cél kivitele s létesítése iránti terv készítése Szathmáry Király Pál úrra, maga mellé veendő szakértők közreműködésével, akként bízott, hogy ez iránt jövő sárospataki gyűlésünkre jelentést tenni sziveskedjék.

67. Az egyházkerületi tanügyi választmány jegyzőkönyve vétetvén fel, a választmány tudni ohajtja, mily mérvben van ez ideig az új tanrendszer keresztül víve az iskolákban és erre nézve következő kérdésekre kér felvilágosítást: Hány s névszerint mely iskolákban taníttatnak mindazon tantárgyak, melyek a népiskolai szervezetben kijelöltettek? ugyanazon osztályokban adatnak-e azok elő mint ki van jelelve? melyek azon tantárgyak, melyek a többi iskolákban előadatnak? s melyek azon iskolák, melyek még csak az elemi fokon állnak? hány iskolában van használatban a hangoztató módszer, hányban az irvoelvasás, mely az új rendszer lényegéhez tartozik? hányban van gyakorlatban az ütenyírás és a számtan elemző elő adása?

Szükséges továbbá tudni ki van-e nevezve az egyházközségi felügyelőség, ki vannak-e nevezve a körlátogatók és példányiskolák? megtartattak-e a tanítói értekezletek, mi eredménnyel, s hány körre van e részben osztva az egyházmegye? kívánja továbbá az iskolai választmány az iskolákra vonatkozó statisztikai következő adatok összeállítását: Az egyházak neve, az iskolakötelesek száma, iskolások száma, az iskola szellemi állása, felszerelés, a tanító képessége, erkölce, észrevételek; továbbá: az iskolások száma mi arányban van a lelkek számához? melyek a kitünők, dicséretes, jó, hitvány iskolák. Ezekre nézve kér az egyházker. tanügyi választmány egészben, vagy a honnan már ezek felől némileg értesülve van, pótlólag felvilágosítást s kéri a jelentéseket egyházi elnök Hegedűs László urhoz legfejebb szeptember 10-ig beküldeni.

A népiskolai egyházk. választmány által kitűzött jelen kérdésekre az esperesi hivatalok nevezett időig bevárt feleleteket beterjeszteni igyekezzenek.

68. Jelentia szászvárosi ref. gymnasiumi igazgatóság, miszerint az egyházkerületünkben múlt 1860-dik évben gyűlt, s a gymnasium gyámolítására küldött pénz összegek, egy öszveggé olvasztván, a „tiszáninzeni egyházkerületi alapítvány“ cím alatt, a testvéri hála örökjeleül, alapítványnyá tétetett, s fog fentartatni.

Kedvesen veszi tudomásul egyh. kerületünk, ezen iránta nyilvánított testvéries kitüntetést s hogy ennek nálunk is nyoma legyen, a későbbi maradék előtt is, ezt jegyzőkönyvbe iktatni határozta.

69. Olvastatott az 1862 dik év apr. 30-án egybegyűlt számvevőszék jelentése, melynek tartalmában Bakos Antal urnak, mint az egyházkerület világi pénztárnokának kezelése alatt levő közigazgatási, Vay-Mocsáry s egyéb több rendbeli pénztárakról vezetett 1861-dik évi számadásai megvizsgálatván s helyeseknek találtván, számadó ur a további felelet terhe alól feloldattatik.

Tudomásul vetetvén az előterjesztett számadás kivonata, szabályszerűleg az egyházmegyékkel is közölni rendeltetett. A számadást világosító pontok közt pedig e következőkre tétettek jegyzések s illetőleg határozatok:

9 dik pontra: ujhelyi ügyvéd tek. Kálnicky Károly ur egyházkerületi határozattal megkerestetik az iránt, jelentést tenni sziveskedjék a Sárospatakon legközelebb tartandó egyházker. gyűlés előtt egyenként minden reá bizott ügyeink állása felől, hogy pedig ezt tehesse, egyhker. ügyvéd ur bizatik meg azzal, hogy tudassa eleve azon ügyeket, melyek t. ügyvéd urra bizattak, s melyekről tudósítása bevérandó.

10-dik pontra, melyben gesztelyi Nagy József tokaji lakos tartozása után a tőkét is felülmuló kamatokról vezetett számadás sok idő óta siker nélkül terhelve a számadó s jegyzőkönyvet, indítványoztatik miszerint főiskolai pénztárnok Kun Dániel ur kerestetnék meg nevezett adósunk ellen folytatott pör előkerítésére, egyszersmind néh. Nádaskay Mihály urnál volt eredeti kötelezvénynek átvételére, s az illető pénztárnoki hivatalhozi kézbesítésére; tudnók meg azt is, Tisza-Tokajban nevezett Nagy József örökiött e atyja után vagy sem? s ha nem, egyességet kísértének meg vele, és ha sem a pör elő nem kerülne, sem az öröklés kitudható nem lenne sem az egyesség nem sikerülne, akkor ezen tartozás is mint elveszett, tőkéink sorozatából kitörleendő lenne, az indítvány elfogadtatott, pénztárnok ur jelentése beváratik.

26. pontra: Az egyházkerületi gyűlések kinyomatott jegyzőkönyveinek ára pontosan soha be nem jöven, e körülmény, valamint az is, hogy sok ingyen példányok osztatnak ki, közigazgatási pénztárunkra nem csekély terhet vet évenként, annál fogva egyházkerületi pénztárnok ur a jegyzői hivatal értesítése nyomán jegyezze fel pontosan, melyik jegyzőkönyvből hány példány osztatott ki az egyházmegyékben, esperes urak pedig az elkelt példányokért bejött összegről s az el nem kelt példányokról minden évben egy kimutatást pénztárnok urnak beadni el ne mulasszák. Hivatalnokaink is fölkéretnek, hogy vegyék meg a jegyzőkönyveket.

35. pontra: Nem csekély aggályt ébresztett a közigazgatásai pénztár 1767 frt. 78 krig felül tett kiadása. Ugyanazért jelen számvevőszék javaslata folytán határozatilag kimondatik, hogy legalább már jövődőre a fizetések emelésénél s egyéb kiadásoknál semmiféle kiadás el ne határozassék addig, míg illető pénztárnok ur előlegesen ki nem kérdeztetik az iránt, vajon a pénztár jövedelme megbirandja-e azt vagy nem? E pénztár apadásának gátlása tekintetből több javaslatok merültek fel jelenben: ugymint jövőre nagyobb takarékoság, a főiskolában morál, egyházjog tanításáért eső tanári fizetések ne e közigazgatási, hanem a főiskolai pénztárból fedeztetnének, továbbá a főiskola érdekében Sáros patakra küldött képviselők napi díjai is ugyancsak a főiskola pénztárából fizettetnének ki sat.; de ezuttal e tárgy függőben hagyatván, végleges megvizsgálása s eldöntése a következő sárospataki gyűlésünkre hagyatik fel.

36. pontra: Sárkány Dániel a Vay-Mocsáry alapítványi pénztárba 115 frt. 50 kr. tőke, s ezután kamatokban 249 frt. 48 krral tartóznván, miután az sem bizonyos: uevezett adós Déványán vagy Dancsházán lakik e: egyházkerületi ügyész ur keresse ki bizonyos lakhelyét, s arról jelentését annak idejében terjessze elő. A mi illeti a számvevőszék, észrevétel nélkül hagyott pontjait, azok megerősítetnek, s végrehajtásuk elhatározatott.

70. Az alsó-borsodi egyházm. örvendetesen jelenti, mikép a hevesi helv. hitv lelkész fizetése javítására Zsoldos Sándor kegyes alapítványul egy ezer o. é. forintokat adományozott évenként fizetendő 5 száztóli kamattal és egy szabad szőlőt a hevesi ugy nevezett ötödrészes szőlős kertben állandó használatra ugyancsak, a hevesi oktató díjának növelésére Zsoldos Zsigmond 500 o. é. forint alapítvánnyal járulni kegyeskedett oly módon, hogy azon összeg évi kamatjába a tisztelt alapító évenként 5 köből búzát fizetend. Zsoldos Sándor pedig a fentebb irt szőlőn felül szintugy az oktatónak önálló használatára egy darab szőlőt ajándékozott, mely nagy becsű alapítványok jegyzőkönyvileg örökítettvén, a magasztos példa erkölcsi hatásának minél szélesb tér nyitása végett egyházkerületi gyűlésünk elébe is vallásos örömmel felterjesztetnek.

71. Egyházkerületi számvevőszék 1862-dik év ápr. 29. ülésében egyházkerületi dékán nt. Kun Bertalan ur megvizsgált s helybenhagyott számadása tárgyalatván:

A számadás kivonata szokott módon közöltessék az egyházmegyékkel. A 9-dik pontra: Somossy János tanár ur örökési felhivatnak 420 frt. tőke tartozás s az utánna járult 75 frt. 30 kr. fedezetlen kamat lefizetésére, s ha e tartozás azonnal le nem fizettetnék, megbizatik ügyészi hivatalunk annak betábláztatás utjání biztosítására, kamat s tőke behajtá-

sára. A többi tartozásokra nézve számvevő szék által tett javaslatok és határozatok elfogadtatván, az illetők által teljesítendők.

72. Olvastatott egyházkerületi ügyész Horvát Antal urnak a kezénél levő egyházkerületünk s főiskolánkat illető ügyekről s azok jelen állásáról beterjesztett jelentése, mely szerint az 1. pont alatt néhai mlgs Fáy Ferenc s nője Bernáth Anna asszony elleni követelések tisztába hozatala végett nem kimélvén semmi fáradságot, sikerült Ragályi Pálné szül. Fáy Erzsébet ő nsgánál elvállalt 1065 frtot 79 krt. kötvényben s ugyanily mennyiséget Fáy Lajos örökösénél Zomboron lakó s Szecezi László ur gyám-sága alatt levő unokáinál megajánlásban biztosítani, mely meg ajánlás a Zempléni árva törvényszék megerősítését igényli, minek eszközzésére már Komáromy József és Évva András urak fölkéretvék.

A kinyert s még kinyerendő kötvények betáblázása elrendeltetvén, azok pénztárnok urnak adassanak által. A még mindég bizonytalan többi tartozás mi uton módon lehető beszerzése ügyész urnak, kinek ez ügyben elismert hűséggel tett eljárásai köszönettel fogadtattak, további gondos figyelmébe ajánltatik, különösen a már tk. Molnár István ellen elkezdett per sürgetése, s végrehajtása Kálnicky ügyvéd úrra bizatik, rég lejárván már idejét a törvények által adott s bemutatott perhalasztási engedély.

73. A sárospataki nap-s névtárnak 1863. évi kiadása Antalfi János tanár urnak a főiskolai gazdasági választmányhoz benyújtott s innen az egyházkerület elébe felterjesztett jelentése szerint kiállítási költség hiánya s tömérdek bélyeg-illeték terhelő volta miatt kár nélkül eszközhető nem lévén.

Sajnálattal veszi egyházkerületünk e vállalatnak mint köznépünk közé sok jó s üdvös eszmét átvezető közlegnek beszüntetését, nem is veszi el reményét, mikép vagy maga a buzgóságáról ismeretes szerkesztő Antalfi János tanár ur, vagy a gazdasági választmány e nap-és névtár jövő évi kiállítására nézve kiegészítő módot, eszközt találni fognak, mely remény, ha csakugyan meghiusulna, legalább a névtárnak, melyre mulhatlanul szükség van, egyszerű kiállítására felkéretik Antalfi János tanár ur.

74. A vattai egyház az alsó-borsodi egyházm. utján azon kérelmét terjeszti fel, miszerint a sárospataki képezdére kötelezett s már régen be is fizetett alapítvány tőkéjéről kezdetben kiállított kötvényét visszakaphatná.

Az állítólag letisztázott kötvényt Kun Dániel pénztárnok ur küldje vissza a vattai egyháznak.

75. Fő t. Balogh Péter superintendens ur a tiszántuli egyh. kerületben keblezett orosházi keletkező reformált egyházat közsegélyzetbeni részesítés végett egyházkerületünk munkás szeretetébe ajánlja.

Az orosházi keletkező ref egyház segélyzendő egyházaink sorába felvételvén, annak munkás pártolása gyülekezeteinknek figyelmébe különösen is ajánltatik.

76. Főt. Török Pál superintendens ur az ujvidéki egyh. javára, melynek a forradalomkor elpusztult templomát, paplakát, iskolaházát kell építeni, továbbá a szentbenedeki egyh. részére Pest megyében, hol a régi elavult templom helyett új építendő s végre az abonyi új iskolát építő egyházra közadomány gyűjtését megrendeltetni kérvén:

Nevezett építkező egyházak gyülekezeteink munkás szeretetébe ajánlatnak.

77. Erdélyből a dézsfalvi egyh. kéréseket küldvén segélygyűjtés végett superintendensi hivatalunkhoz, azoknak a szokott módoni szétküldése, s a hivek buzgóságába leendő ajánlása superintendensi hivatalunknak ajánlatott. A gyűlendett segélypénzt egyh. ker. dékánunk foga az illető egyház részére annak idejében megküldeni.

78. Szinte Erdélyből a Vajda Hunyadi egyh. ajánlatván a nm. helyt. tanács által segélyezésre, ezen egyháznak a hirdetendő intézetek sorábai felvétele elhatározott.

79. A m. szigeti tűzvész sujtotta egyh. könyör. adományok gyűjtésére felhívó szózatot éveit kiosztatni s azoknak folyó év jul. végeig visszaküldetését kegyesen eszközöltetni kéri.

Főt. superintendens ur jelentette, hogy a kérelmező egyh. szózatot íveit vétel után mindjárt elküldé az egyházmegyékbe s jelenleg nt. esperes urak felhivatnak említett íveket, a gyűjtendő összegekkel együtt, jövő sárospataki gyűlésünk alkalmávali beadására.

80. Bodrog-olaszi lelkész Nagy István ur fájdalmasan jelenti 60 lakház közt az egyházi épületek máj. 5-dikén történt elhamvadását, és saját személyét is illetőleg mindenétől teljesen lett megfosztatását; különben is szegény s közelebbi építkezés által erejéből kimerült egyháza iránt egyházkerületünk atyai pártolásáért esedezvén,

Nemcsak hirdetés, hanem házanként is gyűjtessék segély, nemcsak az egyház, hanem a minden ingóságoktól megfosztott lelkész és iskola-tanító részére is; s egyszersmind a superintendensi hivatalra bizatik, hogy a testvér egyházkerületekben is eszközölje a segélykérést közhirdetés után, valamint az egész birodalomban is, mindkét evangyéliomi egyházban

81. A nmlgu m. kir. helyt. tanács 1862. apr. 1. 18,297. sz. a. a mellétei ágostai hitv. leányegyházat iskola építhetése végett kéregető követői kiküldésére felhatalmazván, azon egyház ügyét egyszersmind a gyülekezetek pártolásába ajánlja.

Felhivatnak egyházaink e követőit kiküldendő mellétei egyház pártolására.

82. A pesti ev. árvaegylet igazgató-választmánya megküldvén jelentését az árva egylet 1860. évi működéseiről: ez intézetet egyházaink pártolásába ajánlja.

Szives készséggel ajánlja egyházkerületünk ez intézetet gyülekezeteink munkás szeretetébe.

83. A csanárosi egyház az iránt terjeszti be esedezését, hogy a Hernád-vize által elsodrott helység új telepen lévén felépítendő, ugyanott templomát s egyházi és iskolai épületeit is ujonnan kellett felépíteni, e sok költséget igénylő építkezés könnyítése iránt kegyes adományokkal járulna egyházkerületünk, s eszközlené kegyesen, miszerint folyamodó egyház a nmlgu m. helyt. tanácstól könyöradományok gyűjtésére követőink kiküldhetése végett felhatalmazó engedélyt nyerhetne.

Superintendensi hivatalra bizatik a kérelem teljesítése.

84. Kihirdetendő egyházaink sorába veszprém megyebeli vecsei, és Komárom-megyében Isza egyházak felvétetnek.

85. A közpénztári számadásoknál a bevételi tételek kellő világosságba helyezésére nézve tett indítvány nyomán

Elhatároztatott, hogy jövőre az egyházkerületi pénztárakba befolyandó összegek, ide nem értve a nyilvánosan tudva lévő kamatokat, ellennyugtákkal igazoltassanak.

86. Jelen évi közhirdetésre felvételtek az egyházmegyékből:

1. Az abaúji egyházmegyéből Nádasd és Csenyété adóssággal terhelt szegény egyházak.

2. A felsőborsodi egyházmegyéből, az építkezés által sok költségbe keveredett kápolnai, és az egyházi épületeit önerejéből igazítani nem képes lád-besenyői egyházak.

3. Az alsóborsodi egyházmegyéből az adóssággal terhelt csabai s építkező oszlári egyház.

4. Gömörből a rimaszécsi és szútori jövedelmetlen szegény egyházak.

5. Ungi egyházmegyéből a salamoni folytonos építkezésben és összeomló félben levő fatemplomát újból építeni szándékozó nagy-szelmenci egyház.

6. Alsózemplénből a semlyéni és bereckii szegény egyházak

7. Felsőzemplénből a temploma tetejét ujító szalóki szegény és iskolaházát építő magyar jesztrebi egyház.

8. Tornából, a szögligeti és barkai szegény egyházak.

87. Az esperességi elöljárók eleve értesítettnek az iránt, hogy a szegényebb egyházi hivatalnokok részére 186¹/₂. évben gyűlt segedelempénzekre egyéneket ajánljanak a jövő sárospataki gyűlésére.

88. Petrus István, ragályi iskolatanító, a gömöri egyházmegye által, a szükösi pénztárból veendő némi segílyre ajánltatván:

Részére az iskolatanítók számára határozott 5 o. é. forint kiadatni rendeltetett.

89. A vajáni egyház 420, az oszlári 600 o. é. frt kölcsönért folyamodnak.

Folyamodásuk áttételtek a pénzkiadó választmányhoz. Ha az egyházkerület pénztárában a kivánt összeg fellelhető nem volna: azon esetben a főiskolai pénztár nyujtson kölcsönt kérelmező egyházaknak.

Jegyzették Kun Bertalan főjegyző 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 67, 76, 77, 85, 86, 87.

és Maklár Pap Lajos aljegyző 5, 9, 10, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 36, 37, 38, 39, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 63, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89.

Kiadta

KUN BERTALAN,

e. k. főjegyző.

Ára 30 kr.

NYN BUKKALAN